

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
ФАКУЛЬТЕТ ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня Магістр
зі спеціальності 024 Хореографія

на тему: «Інтерпретація гуцульської весільної обрядовості
засобами українського народно-сценічного танцю»

Структура кваліфікаційної роботи:

- теоретична частина творчого проєкту
- творчий проєкт – хореографічна композиція

«ГУЦУЛЬСЬКЕ ВЕСІЛЛЯ»

виконавець: здобувач вищої освіти
рівня магістр
денної форми навчання

Яна КИСАРЄВА

керівник кваліфікаційної роботи:
доцент, кандидат мистецтвознавства

Катерина БОРТНИК

Допущено до захисту: «__» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(розшифрування підпису)

Оцінка _____ / _____ / _____

(за нац. шкалою, бали, ECES)

Харків, 2024 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ І. МАТЕРІАЛИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ «ГУЦУЛЬСЬКЕ ВЕСІЛЛЯ».....	7
1.1. Особливості гуцульської весільної обрядовості Прикарпатського регіону.....	7
1.2. Роль танцю в гуцульських обрядах та звичаях.....	11
РОЗДІЛ ІІ. АНАЛІЗ ХОРЕОГРАФІЧНИХ АНАЛОГІВ ТА ПРОТОТИПІВ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ «ГУЦУЛЬСЬКЕ ВЕСІЛЛЯ».....	18
2.1. Гуцульське весілля в інтерпретаціях балетмейстерів Прикарпатського регіону	18
2.2. Традиції втілення гуцульської весільної обрядовості Прикарпатського регіону у творчості українських балетмейстерів народно-сценічного танцю.....	26

ТВОРЧИЙ ПРОЄКТ

РОЗДІЛ І. КОМПОЗИЦІЙНИЙ ПЛАН ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ «ГУЦУЛЬСЬКЕ ВЕСІЛЛЯ».....	32
1.1. Основна характеристики хореографічного твору.....	32
1.2. Дійові особи та їх стисла характеристика.....	32
1.3. Лібрето.....	33
1.4. Розгорнутий зміст.....	34
1.5. Драматургія.....	35
1.6. Музичний аналіз.....	35
1.7. Костюми (опис та зображення).....	37
1.8. Реквізит (опис та зображення).....	40
1.9 Світлова партитура.....	43

РОЗДІЛ II. ПОСТАНОВЧИЙ ПЛАН ХОРЕОГРАФІЧНОЇ	
КОМПОЗИЦІЇ «ГУЦУЛЬСЬКЕ ВЕСІЛЛЯ».....	44
ВИСНОВКИ.....	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	58

ВСТУП

Актуальність теми кваліфікаційної роботи. У сучасних умовах глобалізаційних процесів культурна, мовна та етнографічна ідентичність українців зазнає значних змін і трансформацій. Глобалізація приносить масову культуру, стандартизацію та нові технології, які часто витісняють автентичні ритуали, обряди та звичаї. Ці явища мають глибокі наслідки для збереження та розвитку культурної спадщини українців, ставлячи під загрозу існування багатьох локальних традицій, зокрема унікальних обрядових і мистецьких форм.

Одним із важливих елементів української культурної спадщини є танцювальне мистецтво Гуцульщини, яке зазнало тривалого еволюційного процесу. Від виконання прикладних функцій у первісних обрядах воно трансформувалося у високохудожню форму мистецтва з багатою палітрою ритмопластичних засобів. Специфіка соціокультурного середовища та природних умов Прикарпатського регіону сприяла формуванню неповторного хореографічного стилю, що відзначається енергійністю, динамікою та глибоким емоційним забарвленням. Гуцульський танець залишається важливою складовою фольклору західної України, відображаючи культурну ідентичність та спадщину регіону.

Особливе місце у культурному просторі Прикарпаття посідає гуцульське весілля — один із найбільш самобутніх і складних обрядових комплексів. Воно відзначається високою сакральною насиченістю, театралізацією та значною художньою виразністю.

Гуцульське весілля включає багатий музично-пісенний матеріал, обрядові ігри, віншування та приповідки, що роблять його важливим явищем народного мистецтва.

Попри те, що обряд зазнав певних трансформацій упродовж останніх десятиліть, він продовжує зберігати свої основні риси. Одночасно, адаптація елементів гуцульського весілля до сучасного соціокультурного контексту

стає актуальною проблемою. Вона полягає у збереженні традиційних елементів, їх популяризації серед сучасного покоління та гармонійному поєднанні з новими суспільними умовами.

Вивчення гуцульського весілля в Прикарпатському регіоні набуває особливої важливості у сучасному світі, де глобалізація ставить під загрозу національні культурні традиції. Це дослідження є необхідним для збереження багатой культурної спадщини українського народу. Гуцульське весілля виступає як ключовий елемент у формуванні етнічної ідентичності, підтримці зв'язку між поколіннями і популяризації української культури на міжнародній арені.

Унікальність гуцульського весілля полягає в його багатогранності, яка об'єднує музику, танці, драматургію та обряди. Кожен з цих елементів не лише зберігає традиції, але й потребує переосмислення в умовах сучасної культури, щоб зберегти свою актуальність і привабливість. У дослідженні таких комплексних культурних явищ важливо враховувати всі аспекти, що сприяють збереженню та розвитку національної ідентичності в умовах сучасного світу.

Мета – вивчення сценічних інтерпретацій гуцульських весільних традицій у творчості балетмейстерів українського народно-сценічного танцю.

Завдання:

- проаналізувати особливості гуцульської весільної обрядовості Прикарпатського регіону;
- обґрунтувати роль танцю в гуцульських обрядах та звичаях;
- охарактеризувати гуцульське весілля в інтерпретаціях балетмейстерів Прикарпатського регіону;
- дослідити традиції втілення гуцульської весільної обрядовості Прикарпатського регіону балетмейстерами українського народно-сценічного танцю;
- розробити композиційний план хореографічної композиції «Гуцульське весілля»;

- розробити постановчий план хореографічної композиції «Гуцульське весілля».

Об'єкт дослідження: гуцульське весілля Прикарпатського регіону.

Предмет дослідження: гуцульське весілля в інтерпретаціях провідних балетмейстерів українського народно-сценічного танцю.

Аналіз публікацій: значний внесок у збереження і дослідження гуцульської культури зробив видатний етнограф В. Шухевич. У своїй фундаментальній праці «Гуцульщина», що складається з п'яти томів, він детально описав народні танці, музику, обряди та побут гуцулів. Його дослідження стали основою для подальшого вивчення, збереження й популяризації культурних традицій цього регіону. Неповторне танцювальне мистецтво Прикарпаття досліджували численні науковці в різні періоди. Серед них виділяються імена В. Верховинця, Р. Гарасимчука, А. Гуменюка, К. Василенка, Б. Стаська, Р. Затварської, В. Шкоріненка та інших. Особливої подяки заслуговують П. Вірський, Я. Чуперчук та В. Петрик, які створили багато шедеврів гуцульського хореографічного мистецтва. Їхніми гідними послідовниками стали М. Вантух, І. Курилюк, Д. Демків, А. Зібаровська та інші.

Практичне значення. дана кваліфікаційна робота може бути використана в читанні лекцій з таких практичних дисциплін, як: український народний танець та методика його викладання, народний танець та методика його викладання, мистецтво балетмейстера, історія хореографічного мистецтва.

Структура кваліфікаційної роботи. робота складається з теоретичної частини творчого проекту (містить вступ, два розділи, в першому розділі два підрозділи, в другому розділі два підрозділи), творчого проекту (містить два розділи: композиційний та постановчий плани хореографічної композиції), висновків, списку використаних джерел (25 найменувань). Загальний обсяг роботи 59 сторінка.

РОЗДІЛ I. МАТЕРІАЛИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ «ГУЦУЛЬСЬКЕ ВЕСІЛЛЯ»

1.1. Особливості гуцульської весільної обрядовості Прикарпатського регіону.

Гуцульське весілля є одним із найяскравіших обрядів дійств української культури, багатим на пісенний матеріал, емоційні діалоги та елементи народної мудрості. Це обрядове діяння зберегло до наших днів майже незмінну традиційну структуру, в якій відображаються звичаї предків. Весільний обряд на Гуцульщині, хоча й містить певні регіональні відмінності, загалом однак усі складові весільного обряду — від сватання та оглядин до самого весілля — відображають історико-соціальні умови життя гуцульського народу, його звичаєве право, мораль та етику. У традиціях весільного дійства вшанування старших поколінь, турбота про продовження роду та підтримка гармонійного шлюбу є основоположними цінностями. Гуцульське весілля відображає характерні народні погляди на сімейне життя та повагу до роду.

Відомо, що на початку ХХ століття вік вступу до шлюбу на Гуцульщині становив 20-30 років для чоловіків, тоді як дівчата могли виходити заміж вже в 15-16 років. Згідно з традицією, коли парубок виявляв симпатію до дівчини, він просив батька завітати до її родини на «обзорині» — оглядини, щоб таємно оцінити, чи вміє вона вести господарство і порядок у її домі. Якщо парубка дівчині подобалася, він ділився своїми іменами з батьками, які допомагали знайти довірену особу, щоб та домовилася про придане з батьками дівчини [24, с.45].

З одним із окремих моментів весільного обряду було складання скрині, що продемонструвало майстерність дівчини. У скрині мали бути предмети, зроблені її руками: домоткані ліжники, запаски, скатертини, кептарі, ручники та інші аксесуари. Величина і багатство скрині оцінювалися як ознака

господарських здібностей нареченої, і чим вона була багатшою, тим краще про неї відгукувалися. Скриня свідчила про майстерність дівчини та її готовність [25, с. 18].

Весільна обрядовість на Гуцульщині починається з процесу сватання. Перш ніж почати сватання, родини молодого і молодої остаточно готуються, забезпечуючи взаємну згоду обох сторін. Старостами стають поважні чоловіки з родини або інші шановані господарі, які добре знають обряд. Сватати дівчину хлопця іде разом із старостами та батьком. Для виконання обряду старости приносять калачі, цукор та горілку, які символізують щедрість і добрі наміри. Після привітання вдома дівчини старості і батька молодої традиційно ведуть обрядовий діалог. зазвичай, старости звертаються до батьківської дівчини з метафоричною фразою, що прийшла «купувати куницю-красну дівицю». Батько дівчини відповідає, що готовий «подивитися» і «запивати могорич», адже це рішення має значення для всього життя [13].

Після цієї старости обговорюють придане дівчині та ресурси, які батьки виділять синові на господарство. Коли сторони доходять згоди, відбувається символічне «перебиття» руки хлібом, що символізує остаточну домовленість. Дівчина, яка до цього часу була поза хати, виходить лише після досягнення згоди. На знак прийняття згоди вона перев'язує старостів вишитими рушниками, що символізує благословення на шлюб. Мати обсипає молодих пшеницею і дає їм мед як символ єдності двох родів і майбутнього добробуту.

З цього моменту визнана зарученою. Після заручини родини узгоджують день весілля, обговорюють «весільні дари», які молода вручають родичам молодого, а також деталі оплати за шлюб. Важливо відзначити, що сватання завжди відбувалося пізно ввечері, або в разі відмови ніхто з чужих не побачив про невдале сватання, а повернулися зі сватання до сходу сонця. Заручини відзначають співом весільної пісні «Про барвінок», яка символізує вшанування обох родів і закликає Боже благословення на щасливий шлюб.

Церковні заповіді дійсно є важливим етапом перед весільної обрядовості, який відбувається після заручин. Цей ритуал несе глибоке символічне значення, оскільки включає благословення церкви на шлюб і можливість громади висловити свою думку щодо молодих та їхніх сімей. Після заручин батьки разом з молодими йдуть до панотця, несучи пару калачів, вино і гуску солі. Панотець записує їх на заповіді і читає молитви. Це акт не тільки освячення майбутнього союзу, але і нагода для односельчан, сусідів і знайомих висловити свою думку чи надіслати повідомлення священикові щодо молодих чи їхніх родин [2, с.9].

Цей процес дозволяє громаді брати участь у рішенні про шлюб, підкреслюючи важливість соціальної згоди та підтримки. Хоча священик мав право заборонити шлюб, на практиці такі випадки траплялися рідко. Такий підхід підкреслює значення колективної згоди і підтримки у суспільстві, роблячи шлюб не тільки особистою, але і громадською справою.

Після церковних заповідей починається процес пошиття перед весільного віночка. Це один з найважливіших елементів весільного обряду, який має глибоке символічне значення. Віночок вважається символом чистоти і невинності нареченої, а також є своєрідним оберегом, що захищає її від злого ока і нещастя. Процес виготовлення віночка зазвичай супроводжується певними ритуалами і традиціями. Його зазвичай плетуть з квітів та трав, які мають особливе значення. Часто використовують ромашку, калину, барвінок та інші рослини, які символізують любов, чистоту і вірність [9, с.105].

Виготовлення віночка – це не просто механічний процес, а важливий ритуал, який об'єднує дівчат з родини нареченої і її подруг. Вони збираються разом, співають обрядові пісні, обговорюють майбутнє весілля і бажають нареченій щастя і довгого спільного життя. Цей процес символізує підтримку і згуртованість громади навколо нареченої [13].

Таким чином, пошиття перед весільного віночка є важливою частиною підготовки до весілля, що несе в собі глибокі символічні та обрядові значення.

Останній етап перед весілля на Гуцульщині – це обряд прикрашання нареченої і нареченого. Це кульмінаційний момент підготовки до весілля, який супроводжується численними традиціями і ритуалами, що символізують перехід до нового етапу життя. Наречену прикрашають у святковий одяг і вінок, виготовлений заздалегідь. Подруги нареченої допомагають їй вбиратися, співаючи обрядові пісні і бажаючи їй щастя у майбутньому подружньому житті. Особливу увагу приділяють розташуванню прикрас, які мають захищати наречену від злого ока та забезпечити її щастя і добробут. Нареченого також готують до весілля, одягаючи у традиційний гуцульський одяг. Його одяг прикрашають вишитими сорочками, поясами і капелюхами. Сім'я та друзі нареченого підтримують його, підкреслюючи важливість цього моменту і відповідальність, яку він бере на себе, вступаючи у шлюб.

Батьки нареченої і нареченого благословляють їх перед весільною церемонією. Це важливий ритуал, що символізує згоду і підтримку родини, а також звернення до вищих сил з проханням про захист і благополуччя для нової сім'ї. Благословення супроводжується молитвами і обрядовими піснями, що підкреслюють святковість і урочистість моменту.

Після прикрашання і благословення наречені готові до весільної церемонії. Вони виходять з дому і вирушають до місця проведення весілля, де їх чекає громада і гості. Це момент великої радості і очікування, оскільки вся громада збирається разом, щоб відсвяткувати початок нового життя для молодої пари [13].

Таким чином, останній етап перед весільної обрядовості на Гуцульщині – це процес прикрашання нареченої і нареченого, благословення батьків і завершення підготовки до весілля. Цей ритуал несе глибокі символічні і

обрядові значення, підкреслюючи важливість родинної підтримки і громади у цей важливий момент життя.

Отже, можна підсумувати, що гуцульське весілля Прикарпатського регіону є одним із найбагатогранніших проявів української культури. Це унікальне явище, яке поєднує в собі різноманітні елементи, такі як старовинні обряди, традиційні костюми, музика і танці, що передають дух і колорит Гуцульщини. Гуцульське весілля — це не просто подія, а ціла низка ритуалів і обрядів, що мають глибоке символічне значення. Від заручин і церковних заповідей до пошиття перед весільного віночка і прикрашання нареченої та нареченого — кожен етап весільного обряду має свої особливості і важливі культурні аспекти.

Це свято об'єднує громаду, де кожен бере участь у підготовці і святкуванні, надаючи цьому моменту особливого значення і урочистості. Гуцульське весілля — це прояв народного мистецтва, музики і танцю, що зберігає і передає традиції і цінності поколінь. Тому гуцульське весілля є важливим елементом української культурної спадщини, який відображає багатогранність і глибину народної творчості, зберігаючи при цьому свою автентичність і неповторність.

1.2. Роль танцю в гуцульських обрядах та звичаях.

Гуцульський танець – самобутнє явище української народної культури. Його краса, темперамент. Енергія приваблювала і заворожувала не одного дослідника і шанувальника цієї культури. У різні роки його фіксацією займалися різні актори аматорських осередків, професійні танцівники, балетмейстери та мистецтвознавці з різних регіонів України. Одним з перших про унікальність гуцульського танцю написав видатний дослідник українського фольклору Василь Верховинець. У своєму виданні «Теорія українського народного танцю» він зазначав у передмові до друкованого видання: «Народні танці – коломийка, гуцулка, аркан – стали улюбленими танцями на всіх вечірках і всенародних забавах. Слава про їх красу далеко

лунає поза межами Галичини...» [5, с. 25]. Опис танцювального мистецтва Гуцульщини зробив також знаменитий український етнограф, фольклорист, педагог, культурно-освітній та громадський діяч В.О. Шухевич, який в одній з своїх наукових праць – «Гуцульщина», роблячи намагання дослідити матеріальну та духовну культуру цього регіону, описує модель традиційного танцювального мистецтва, вказуючи на причини місце, зміст та форму популярних на той час етнічних танців. Дослідник у своїй праці викладає приклади, та структуру танцювальних рухів Гуцульщини. Саме в цих дослідженнях і, поряд з короткими повідомленнями про самі танці регіону Галичини: «Гуцулку», «Коломийку», «Козак», «Данець» півторовий «Піторак», «Аркан», Шипітський танець, першочергово створені описи притаманних рис в стилі виконання жіночого і чоловічого танців: «Мущина танцює високо, а челядина – дрібно, бо мущини підносять ноги у гору, челядь ні, тому і танець мущинський – високий, а челядинський – дрібний» [24, с. 64]. Етнографічні групи Прикарпаття до наших днів зберегли звичаї та обряди, що їх вивчають етнографи, фольклористи, історики. Перед кожним балетмейстером-постановником виникає проблема хореографічної постановки, яка б зацікавила сучасного глядача, при цьому зберігши автентику рідного краю.

Тому актуальним залишається питання пошуку фольклорного матеріалу, а в Західній Україні фольклор – це невичерпне джерело для створення сценічних танцювальних композицій на основі принципів обробки народних танців. Багато з хореографічних колективів нині використовують у репертуарі елементи різних видів хореографічного мистецтва. Сучасне суспільство потребує нових підходів до розвитку хореографії в цілому, але виховувати підростаюче покоління необхідно на принципах демократизації, відродження національної культури, вивчення історії, відновлення звичаїв і традицій. Упродовж історичного розвитку етнографічні регіони витворили свій пласт традиційної культури.

У Карпатському регіоні поєднання природних, історичних та соціальних чинників спричинило розвиток унікальної культурно-звичаєвої традиції відзначення головних свят. Гірська місцевість, кліматичні умови, історичні події та характер місцевого населення з яскраво вираженим почуттям свободи сприяли формуванню особливої культури, способу життя та духовності гуцулів. У цих умовах виникла жива система звичаїв і обрядів, що мала архаїчно-магічний характер. Цілий рік гуцули разом із наполегливою працею відточували свою етнічну ідентичність через мову, моделі поведінки, національну культуру, архітектуру, одяг та способи спілкування. Одним із найяскравіших проявів етнічної самобутності регіону були його святкові традиції, які складали календарно-обрядовий цикл [16; 25].

Гуцульський танець є унікальним явищем української народної культури, який завжди привертав увагу дослідників і шанувальників своєю красою, темпераментом та енергією. Фіксацією цих танців у різні роки займалися різні актори аматорських колективів, професійні танцівники, балетмейстери та мистецтвознавці з різних регіонів України.

Етнографічні групи Прикарпаття до сьогодні зберегли звичаї та обряди, які вивчають етнографи, фольклористи, історики. Для кожного балетмейстера-постановника постає проблема хореографічної постановки, яка б зацікавила сучасного глядача, зберігши автентичність рідного краю. Тому питання пошуку фольклорного матеріалу залишається актуальним, особливо в Західній Україні, де фольклор є невичерпним джерелом для створення сценічних танцювальних композицій на основі обробки народних танців. Багато хореографічних колективів використовують у своєму репертуарі елементи різних видів хореографічного мистецтва. Сучасне суспільство потребує нових підходів до розвитку хореографії, але виховувати підростаюче покоління необхідно на принципах демократизації, відродження національної культури, вивчення історії, відновлення звичаїв і традицій [14, с. 21].

З настанням весни і початком польових робіт розпочинається трудовий рік, а звичаї цього періоду року включають випасання овець у полонинах. Проводи гуцулів-пастухів на дальні гірські полонини є важливим святом для цієї території. Вихід на полонину відбувається у день Юрія, 6 травня, і триває до пізньої осені. Пастухи, новоприбулі на працю, виконують чоловічий гуцульський ритуальний танець «Аркан» з топірцями в руках. Танець «Аркан» є розмовою з богами та природним світом, його назва перекладається як «таємний» [1, с.87]. У сучасній народній хореографії «Аркан» зберігає свою енергетику та мужність.

Існує також чоловічий танець «Опришки», який репрезентує боротьбу карпатських повстанців за визволення народу. Соліст танцю зазвичай символізує образ Олекси Довбуша – символ мужності й нескореності. Однак «Аркан» є старовинним гуцульським танцем, що існував віддавна, але був на деякий час забутий під час Першої світової війни [1, с. 91].

Р. Гарасимчук поділив гуцульські танці на кілька категорій: коломийкові, сюжетні коломийкові, козачкові, похідні й балансовидні. Він одним з перших в українській етнографії звернув увагу на наукову продуктивність картографічної методики у народознавчих дослідженнях та класифікації музичних матеріалів. Відомий танець «Гуцулка» складається з трьох частин: загальної, швидкої та динамічної першої частини; другої частини, де кожна пара виконує соло; і фінальної частини з наростанням темпу [7, с. 52].

Гуцульські танці відрізняються цікавою побудовою. Наприклад, у танці «вежа» хлопці стоять у кілька рядів, утворюючи піраміду. Іншим прикладом є «плотогони», де ряд танцівників імітують рухи бурхливої річки, а соліст, стоячи спереду, керує «плотом».

Обрядові танці супроводжують також сімейний побут гуцулів. Найбільше звичаїв, пов'язаних з танцями, зберегла весільна обрядовість, де танець дружби і дружки символізує побажання добра і освячення подружнього зв'язку. Танець є важливим етапом обряду і підкреслює перехід

молодої пари в новий соціальний статус. Наприклад, весільні танці молоді часто містять елементи, що символізують гармонію, родючість і сімейне щастя. Кожен танцювальний рух має магічне значення, спрямоване на забезпечення щастя молодят і захист від злих сил. Такі елементи, як коло, які часто можна побачити у весільних танцях, символізують захист і єдність громади. Танець виражає емоції, радість, свято моменту, додає святую яскравості та динамічності. Музичний супровід, костюми та хореографія відображають багатство місцевої культури, зберігаючи архаїчні традиції та передаючи їх із покоління в покоління. Танець на гуцульському весіллі є не лише святковим елементом, а й важливим засобом збереження культурної самобутності та спадкоємності традицій [2, с. 77-78; 13].

У репертуарі кожного хореографічного колективу Прикарпаття є танці в гуцульському стилі, які відзначаються різноманітністю, темпераментом та обрядовістю. Видатні балетмейстери В. Авраменко, Я. Чуперчук та В. Петрик залишили нам у спадок «безцінне багатство» – фольклор, який вони збирали та відроджували у танцювальних композиціях «Гуцулка», «Аркан», «Півторак», «Бойківчанка», «Коломийка», «Вишівський веселий», «Долинський дрібонький» та багатьох інших [19, с. 32].

Отже, досліджуючи ці відомості, які є першоджерелами згадок про фольклорне танцювальне мистецтво, ми можемо констатувати, що хореографічне мистецтво Гуцульщини зберігає значний потенціал традицій, характерних для цього гірського краю. Аналізуючи розвиток хореографії в Україні, відзначаємо ключові моменти, що хореографічне мистецтво Західної України відіграє важливу роль у розвитку та збереженні традицій танцювального мистецтва українського народу, завдяки сучасним сценічним обробкам танцювального фольклору, які є зразками української культури.

Завдяки видатним хореографам України, таким як Я. Чуперчук, В. Петрик, Д. Демків, фольклорні матеріали та постановки танців у їх обробках збереглися і присутні в репертуарах хореографічних колективів нашої держави. Хореографічне мистецтво Прикарпаття відображає

автентичність кожної етнографічної групи, які зберегли у фольклорі багато цікавих танців.

Таким чином, у ході першого розділ було обґрунтовано, що гуцульська весільна обрядовість Прикарпатського регіону є важливою частиною української культурної спадщини, яка зберегла свою автентичність і унікальність попри значні зміни, спричинені сучасними соціокультурними процесами. Весільні традиції гуцулів відзначаються багатством символіки, глибокою сакральністю та яскравою театралізованістю. Обрядове дійство включає ключові етапи, такі як сватання, благословення, весільний кортеж, церемонія укладання шлюбу та святковий бенкет, які наповнені ритуалами й художньо-образними елементами. Унікальність гуцульського весілля полягає в поєднанні традиційних пісень, музики, танців, обрядових ігор та костюмів. Важливу роль відіграє використання народних музичних інструментів, таких як трембіта, цимбали та сопілка, що створюють автентичну атмосферу обряду. Окрім цього, гуцульські весільні костюми, оздоблені вишивкою та орнаментами, підкреслюють яскраву естетику регіону та його культурну ідентичність.

Танці відіграють ключову роль в обрядах та звичаях гуцулів, відображаючи багатий культурний спадок і слугуючи потужним засобом збереження етнічної ідентичності. Гуцульські танці не лише супроводжують важливі життєві події та святкування, але й містять у собі глибокий символізм, поєднуючи музику, рухи та ритуали, що передаються з покоління в покоління.

Весільні танці на Гуцульщині, такі як танець дружби і дружки, відіграють важливу роль у святкуванні шлюбу, не лише розважаючи гостей, але й освячуючи новостворену родину та підтримуючи міжпоколінні зв'язки. Через ці танці передаються побажання щастя, добробуту та родинного злагоди, що надає їм особливого значення.

Гуцульські танці також відображають різноманіття культурних впливів, що формували цей регіон протягом століть. Вони поєднують у собі

риси різних етнографічних груп, створюючи неповторний культурний феномен, який захоплює своєю оригінальністю та багатогранністю.

Отже, танці на Гуцульщині – це більше, ніж просто форма розваги. Вони є втіленням історичних, культурних та духовних цінностей, що сприяють збереженню та популяризації гуцульської ідентичності в умовах сучасного світу.

РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ ХОРЕОГРАФІЧНИХ АНАЛОГІВ ТА ПРОТОТИПІВ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ «ГУЦУЛЬСЬКЕ ВЕСІЛЛЯ»

2.1. Гуцульське весілля в інтерпретаціях балетмейстерів Прикарпатського регіону.

Гуцульське весілля давно стало джерелом натхнення для створення яскравих і самобутніх танцювальних постановок. Композиції, побудовані на основі цього унікального обряду, вражають своєю енергійністю, розмаїттям хореографічних форм і барвистістю костюмів. Такі постановки не лише передають дух гуцульських традицій, а й вдихають у них нове життя, відтворюючи автентичність культури на сучасній сцені.

Танцювальні композиції, які беруть за основу традиції гуцульського весілля, органічно поєднують у собі елементи народних танців, таких як аркан, гуцулка та козачок. Особливого колориту додає використання традиційної музики, яка виконується на автентичних інструментах, таких як трембіта, цимбали та сопілка. Ця музика не лише супроводжує танець, але й підсилює його емоційне звучання, дозволяючи глядачам глибше відчувати атмосферу гуцульського свята.

Невіддільною частиною таких постановок є традиційні костюми, багатство яких підкреслює унікальність гуцульської культури. Вишиті сорочки, яскраві спідниці, пояси, головні убори — кожен елемент костюма несе символічний зміст, передаючи естетику та цінності народу. Завдяки костюмам танець набуває ще більшої виразності, а глядачі мають змогу побачити в ньому не лише мистецтво руху, але й живу історію.

Часто постановки, засновані на гуцульському весіллі, включають у себе елементи драматизації, що дозволяє відтворити багатогранність обряду. Танцюристи втілюють ролі нареченої й нареченого, гостей, музикантів, а також беруть участь у зображенні ключових моментів весільного свята — від підготовчих ритуалів до урочистої церемонії та святкового застілля. Це

створює повноцінну художню картину, яка захоплює глядачів своєю щирістю та емоційністю.

Такі постановки користуються значною популярністю як в Україні, так і за її межами. Вони сприяють популяризації гуцульської культури, розкриваючи її багатогранність і глибину перед широкою аудиторією. Завдяки цьому світ отримує можливість зануритися у дивовижний світ традицій Карпатського регіону, а гуцульське весілля залишається невичерпним джерелом натхнення для сучасного мистецтва.

Танцювальні постановки, натхнені гуцульським весіллям, часто включають до програм фольклорних фестивалів, конкурсів і театральних вистав.

Таким чином, гуцульське весілля стало однією з яскравих тем для створення танцювальних композицій, що дозволяє зберегти і популяризувати традиції гуцульської культури. Завдяки таким постановкам культурна спадщина передається новим поколінням, зберігаючи її унікальність і неповторність.

Багато видатних балетмейстерів, такі як Я. Чуперчук та В. Петрик, створили унікальні танцювальні композиції на основі обрядів та традицій гуцульського весілля. Їхні роботи не тільки відображають багатство культурної спадщини, але й надають їй нове життя на сцені, залучаючи аудиторію до світу гуцульських традицій.

Я. Чуперчук відомий своїм глибоким розумінням гуцульської культури і майстерним використанням її елементів у своїх танцювальних постановках. Його композиції часто включають традиційні обряди, такі як зустріч молодого, обмін обручками, і благословення батьків, що додає їм автентичності та значущості. Я. Чуперчук також приділяє велику увагу традиційним гуцульським костюмам і музичному супроводу, що створює атмосферу занурення у святковий дух Карпат [11, с.112].

В. Петрик також зробив значний внесок у збереження і популяризацію гуцульських весільних традицій через танцювальне мистецтво. Його

постановки відзначаються енергійністю, яскравими костюмами і віртуозною технікою виконання. В. Петрик інтегрує традиційні гуцульські танці, такі як аркан і гуцулка, з сучасними хореографічними прийомами, створюючи унікальні і захоплюючі композиції. Його роботи не лише відображають етнографічну спадщину, але й адаптують її до сучасних умов, роблячи її актуальною для сьогодення [12, с. 81].

Танцювальні композиції, створені Я. Чуперчуком і В. Петриком, мають великий вплив на сучасну народно-сценічну хореографію. Вони не тільки зберігають і передають традиції гуцульського весілля, але й збагачують світове танцювальне мистецтво новими формами і виразними засобами. Їхні роботи є яскравим прикладом того, як національні традиції можуть надихати і знаходити своє місце у сучасному мистецькому контексті

Наприклад, танцювальна композиція «Гуцулка на царинці», В. Петрика активно демонструє перед весільний обряд, відтворюючи глибинні традиції і звичаї гуцулів. Ця постановка наповнена яскравими елементами, що відображають культурне багатство Гуцульщини.

«Гуцулка на царинці» передає атмосферу перед весільних приготувань, де наречені та їхні родини готуються до важливого дня. Танцюристи у традиційних костюмах виконують характерні рухи, що символізують етапи підготовки, зустрічі і благословення молодих.

Хореографія композиції включає енергійні і витончені рухи, які підкреслюють динамічність і емоційність обряду. Музичний супровід, виконаний на традиційних гуцульських інструментах, таких як трембіта і цимбали, додає автентичності і підсилює емоційний вплив.

Кожен рух і жест у композиції має символічне значення, передаючи зміст перед весільного обряду. Це відображає важливість підготовки до шлюбу, родинної підтримки і спільного святкування. Танцювальна композиція також підкреслює роль громади у цьому процесі, показуючи, як традиції зберігаються і передаються від покоління до покоління. Таким чином, «Гуцулка на царинці» є яскравим прикладом того, як танцювальна

композиція може відтворювати і зберігати традиційні обряди, надаючи їм нового життя на сцені. Вона не лише демонструє культурну спадщину, але й популяризує гуцульські звичаї серед широкої аудиторії, сприяючи їх збереженню і розвитку.

Вокально-хореографічна композиція «Гуцульська святкова» Я. Чуперчука яскраво відображає етап плетення весільного віночка, який є важливим і символічним елементом гуцульського весілля. Ця композиція не лише передає атмосферу підготовки до весілля, але й акцентує увагу на глибинних традиціях і обрядах, пов'язаних з цим етапом [11].

Плетення віночка є важливою частиною перед весільного обряду, що символізує чистоту, невинність та майбутнє щасливе життя нареченої. У композиції «Гуцульська святкова» цей процес передається через складні танцювальні рухи і вокальні партії, які підкреслюють важливість цього обряду. Танець наповнений плавними, витонченими рухами, що відображають увагу і ретельність, з якою плететься віночок. Музичний супровід та вокальні партії, виконані на традиційних гуцульських інструментах, створюють автентичну атмосферу і занурюють глядачів у світ гуцульських традицій. Вокальні партії виконують як окремі учасники, так і хорові колективи, що додає композиції урочистості і святковості. Танцювальна композиція «Гуцульська святкова», відображає не лише технічні аспекти плетення віночка, але й його символічне значення. Віночок, вплетений з квітів і трав, служить оберегом для нареченої, захищаючи її від злого ока і нещастя. Це акцентується у хореографії та вокальних партіях, що підкреслюють духовне і культурне значення цього етапу.

Таким чином, вокально-хореографічна композиція «Гуцульська святкова» Я. Чуперчука є яскравим прикладом того, як мистецтво може зберігати і передавати традиції. Вона демонструє важливий етап плетення весільного віночка, поєднуючи танець, музику і вокал, що дозволяє глядачам зануритися у світ гуцульських весільних традицій і відчувати їхню глибину і значущість.

Одним із видатних зберігачів традицій та обрядів гуцульського весілля в контексті українського народно-сценічного танцю є І. Курилюк. Його творчість виявилася надзвичайно важливою для збереження культурної спадщини та передачі її новим поколінням через танець.

І. Курилюк створив велику кількість танцювальних композицій, що відображають традиційні обряди і звичаї гуцулів. Він майстерно інтегрував елементи народних танців, обрядових дій і музики у свої постановки, створюючи яскраві і виразні танцювальні твори. Видатний митець активно працював над збереженням і популяризацією гуцульських весільних традицій. Він використовував свою хореографічну майстерність для створення композицій, що не лише відображають культурну спадщину, але й адаптують її до сучасних умов. І. Курилюк також брав участь у проведенні майстер-класів, фестивалів і конкурсів, сприяючи передачі знань і вмінь від старших поколінь до молоді [3].

Танцювальні твори І. Курилюка мають великий вплив на розвиток народно-сценічної хореографії. Вони не лише зберігають і передають традиції гуцульського весілля, але й збагачують світове танцювальне мистецтво новими формами і виразними засобами. Його роботи є яскравим прикладом того, як національні традиції можуть надихати і знаходити своє місце у сучасному мистецькому контексті

«Свято на Верховині, є однією з найвідоміших танцювальних композицій І. Курилюка де відображаються гуцульські весільні традиції. Ця постановка майстерно передає багатство і колорит гуцульського весілля, демонструючи ритуали, обряди і святкові танці, які супроводжують цей важливий момент у житті громади. У танцювальній композиції «Свято на Верховині» використовуються елементи традиційних гуцульських танців, таких як аркан, гуцулка і козачок. Танцівники виконують складні і динамічні рухи, що відображають енергію і радість весільного святкування [3].

Хореографія відзначається високою технічною майстерністю і витонченістю виконання. Музика, яка супроводжує «Свято на Верховині»,

виконується на традиційних гуцульських інструментах, таких як трембіта, цимбали, дримба та сопілка. Цей музичний супровід додає автентичності і підсилює емоційний вплив постановки, створюючи атмосферу занурення у гуцульські традиції.

Танцюристи одягнені у яскраві і вишукані гуцульські костюми, які підкреслюють етнографічну особливість і національну ідентичність. Кожен елемент одягу, від вишиванок до головних уборів, має своє символічне значення, що додає постановці ще більшої глибини і змістовності. Хореографічна композиція «Свято на Верховині» включає елементи драматизації, що дозволяє передати різні аспекти весільного обряду: від підготовки до весілля до урочистої церемонії та святкового бенкету. Танцюристи виконують ролі нареченої і нареченого, гостей, музикантів, створюючи повну і яскраву картину весільного обряду

«Свято на Верховині» є яскравим прикладом того, як танцювальна композиція може зберігати і передавати традиції гуцульського весілля. Завдяки майстерній хореографії, автентичному музичному супроводу і яскравим костюмам, ця постановка демонструє багатство і колорит гуцульської культури, зберігаючи її унікальність і передаючи її новим поколінням.

Таким чином, І. Курилюк є видатним зберігачем традицій та обрядів гуцульського весілля, його творчість зробила значний внесок у збереження культурної спадщини і її популяризацію. Його танцювальні композиції дозволяють новим поколінням зануритися у світ гуцульських традицій, зберігаючи їхню унікальність і передаючи багатий культурний контекст.

Протягом XX століття ретельно та ґрунтовно збиралися і фіксувалися автентичні танцювальні традиції та обряди завдяки зусиллям видатних балетмейстерів і хореографів. Їхня робота зі збору і збереження цих традицій була надзвичайно важливою для підтримки культурної спадщини і передачі її майбутнім поколінням.

Балетмейстери активно займалися збором і документуванням автентичних танцювальних традицій і обрядів, зберігаючи унікальні елементи народної культури. Вони подорожували по селах і містечках, спілкувалися зі старожилами та носіями традицій, записували їхні розповіді і покази танців, створювали архіви і збірники, які стали безцінними джерелами інформації.

Зібрані матеріали використовувалися для створення танцювальних постановок, що відображали традиційні ритуали та обряди. Ці постановки дозволяли глядачам зануритися у світ народної культури, відчувати її багатство і красу. Балетмейстери докладали всіх зусиль, щоб передати автентичність рухів, костюмів та музики, зберігаючи їхню унікальність. Балетмейстери також активно займалися освітньою діяльністю, передаючи свої знання і досвід студентам і молодим танцюристам. Вони створювали навчальні програми, проводили майстер-класи, організовували фестивалі та конкурси, що сприяло збереженню і популяризації народних танців і обрядів.

Завдяки їхнім зусиллям, автентичні танцювальні традиції і обряди збереглися і продовжують жити у сучасному мистецтві. Вони стали джерелом натхнення для нових хореографічних творів, які інтегрують елементи народної культури у сучасні танцювальні форми. Це сприяє збагаченню і розвитку хореографічного мистецтва, збереженню культурної ідентичності і передачі традицій від покоління до покоління [4, с. 48].

Таким чином, протягом XX століття завдяки зусиллям видатних балетмейстерів було ретельно та ґрунтовно зібрано і зафіксовано автентичні танцювальні традиції та обряди. Це стало важливим кроком у збереженні культурної спадщини, забезпечуючи її передачу наступним поколінням і адаптацію до сучасних умов. Завдяки цій роботі, народні танці і обряди продовжують жити і розвиватися, збагачуючи світове хореографічне мистецтво.

У творчій спадщині балетмейстера О. Голдрича є танцювальна композиція «Карпатські гуляння», яка яскраво відображає весільні традиції

Косівського району Івано-Франківської області. Ця постановка є унікальною та емоційною інтерпретацією багатих весільних обрядів та ритуалів гуцулів. Танцювальна композиція «Карпатські гуляння» містять різноманітні елементи традиційних гуцульських весільних обрядів. Танцюристи відтворюють ритуали, які включають підготовку до весілля, плетення весільного віночка, благословення батьків та саму весільну церемонію. Кожен з цих обрядів має своє символічне значення і відображає багатогранність гуцульської культури. Хореографічна композиція вирізняється динамічною хореографією, що поєднує традиційні гуцульські танці з сучасними елементами. Танцюристи виконують складні та витончені рухи, які передають енергію та радість весільного святкування. Музичний супровід, виконаний на традиційних інструментах, таких як трембіта, цимбали і сопілка, створює автентичну атмосферу і підсилює емоційний вплив постановки.

Виконавці одягнені у яскраві гуцульські костюми, що включають вишиванки, спідниці, пояси та головні убори. Кожен елемент костюма має своє значення і підкреслює національну ідентичність. Сценографія композиції доповнює костюми, створюючи атмосферу гуцульського весілля і занурюючи глядачів у світ традиційного свята. «Карпатські гуляння» не лише демонструють технічну майстерність виконавців, але й підкреслюють важливість родинних зв'язків, громади та збереження традицій. Кожен ритуал і обряд у композиції має своє символічне значення, яке передається через танець, музику і костюми, роблячи постановку глибоко змістовною та емоційною.

Хореографічна картина О. Голдрича «Карпатські гуляння» стала важливою частиною української танцювальної культури. Вона зберігає і передає традиції гуцульського весілля, адаптуючи їх до сучасних умов і популяризуючи серед широкої аудиторії. Це дозволяє зберегти культурну спадщину і передати її новим поколінням, забезпечуючи її живучість і актуальність у сучасному світі.

Отже, творчість О. Голдрича, зокрема його танцювальна композиція «Карпатські гуляння», є яскравим прикладом збереження і популяризації гуцульських весільних традицій через мистецтво танцю.

Таким чином, можна підсумувати, що весільні традиції Гуцульщини в творчому доробку балетмейстерів мають значне культурне значення і стали важливим джерелом натхнення для створення унікальних танцювальних композицій. Балетмейстери, такі як О. Голдрич, Я. Чуперчук та В. Петрик, та І. Курилюк вдало інтегрували елементи гуцульських весільних обрядів у свої постановки, зберігаючи і популяризуючи ці традиції. Їхні танцювальні роботи не лише відображають багатство і колорит гуцульської культури, але й додають їй нового життя на сцені, дозволяючи глядачам зануритися у світ традицій Карпатського регіону. Завдяки ретельному дослідженню, фіксації і відтворенню цих обрядів у танцювальних композиціях, балетмейстери сприяють збереженню культурної спадщини і її передачі новим поколінням.

2.2. Традиції втілення гуцульської весільної обрядовості Прикарпатського регіону у творчості українських балетмейстерів народно-сценічного танцю.

Балетмейстери народно-сценічного танцю відіграють ключову роль у збереженні та популяризації традицій Прикарпаття. Вони створюють хореографічні композиції, що відображають особливості місцевих весільних обрядів, і презентують своє мистецтво на гідному рівні. Окрім цього, балетмейстери активно беруть участь у розробці костюмів та аксесуарів, які підсилюють колорит і атмосферу таких постановок, підкреслюючи їхню автентичність.

Балетмейстери використовують отримані дані для створення композицій, які точно передають культурні особливості регіону. Вони також займаються популяризацією цих традицій серед молоді, залучаючи її до виконання танців на весільних та інших культурних заходах. Завдяки цьому

традиції не лише зберігають своє значення, але й надають святам особливий колорит і веселощі.

Видатний балетмейстер К. Василенко відзначався глибоким підходом до дослідження культури Прикарпаття. Його робота охоплювала вивчення етнографічних матеріалів, фольклору та історичних джерел, що дозволяло створювати хореографічні постановки, які точно відображали традиції регіону. Василенко використовував автентичні рухи, костюми та музичний супровід, характерні для місцевої культури, додаючи їм сценічної виразності та художньої завершеності [23].

Особливою рисою творчості К. Василенка було звернення до зоо- та орнітоморфних образів, важливих для українського фольклору. Ведмідь, козлик, журавель — ці символічні образи не лише збагачували естетичну складову танців, але й передавали глибокий зв'язок людини з природою та духовним світом. Така символіка допомагала висловити культурні цінності та особливості традицій регіону.

Танцювальні композиції К. Василенка стали важливим інструментом для збереження та популяризації культурної спадщини Прикарпаття. Його творчість сприяла підвищенню обізнаності про гуцульські традиції як в Україні, так і за її межами. Використовуючи автентичні елементи, балетмейстер зумів зберегти унікальну культуру регіону і передати її наступним поколінням.

Творчість К. Василенка мала значний вплив на розвиток народно-сценічного танцю. Він удосконалив техніку виконання народних танців, впроваджуючи нові хореографічні елементи, які додавали динамічності та виразності його постановкам. Його підхід став джерелом натхнення для багатьох хореографів, які продовжували розвивати український народний танець. Василенко зробив вагомий внесок у збереження культури Прикарпаття, відображаючи її традиції у своїх постановках. Його праця є прикладом того, як глибоке дослідження та інтерпретація культурної спадщини сприяють її збереженню та популяризації [23].

Основою творчості К. Василенка була національна ідеологія, яка визначала важливість української народної хореографії в його діяльності. Він підходив до народного танцю з кількох позицій: як етнограф-фольклорист, хореограф-науковець, педагог і виконавець. Його робота об'єднувала культурологічний, мистецький та педагогічний аспекти. Народний танець для Василенка був засобом формування національної свідомості, естетичного смаку та духовного розвитку молоді.

У своїй роботі К. Василенко класифікував сюжетні танці за такими типами: трудові, героїчні, танці, що відображають природні явища, а також ті, які ілюструють сімейне та суспільне життя. Комплексні дослідження Василенка дозволили систематизувати національні танці, виділити їхні характерні риси й визначити їхній виховний потенціал [4].

Його внесок у хореографічне мистецтво є вагомим прикладом того, як мистецтво може бути засобом збереження культурної спадщини, а також ефективним інструментом виховання патріотизму й національної самосвідомості.

А. Кривохижа є однією з ключових постатей у збереженні й популяризації гуцульського танцювального мистецтва. Його творчість охоплює понад 220 танцювальних сюїт та обробок, які відображають багатство й різноманітність української народної хореографії. Серед його видатних робіт — постановка 1960 року «Гуцульський весільний», що стала однією з небагатьох танцювальних композицій, які повністю передають весільний обряд через хореографію, акторську майстерність і весільну атрибутику [14, с. 33].

Ця композиція складається з трьох частин: сватання, великого весільного танцю та фіналу. У першій частині представлені сцени сватання, приїзду нареченого, виходу нареченої разом із батьками, танці молодят, дружок та гостей. Хореограф вдало відтворив такі обрядові елементи, як піднесення хліба-солі, обмін подарунками, а також символічне пов'язування рук молодят. Друга частина містить великий весільний танець, який включає

в себе всі ключові персонажі весільного дійства. У фіналі танцювальний «поїзд», прикрашений стрічками, рухається до дому нареченого, завершуючи композицію святковою атмосферою

У танцювальній постановці було використано чимало інноваційних хореографічних прийомів і трюків. Наприклад, у сцені з першим сватом, якого підіймають у повітря чотири юнаки, задіяно складну конструкцію з ручок, закріплених на поясах. Одночасно дівчата підтримують юнаків за шию, створюючи динамічну картину, яка зберігає автентичність і додає видовищності.

Видатний хореограф В. Шкоріненко зробив вагомий внесок у розвиток народно-сценічного танцю, зокрема у відтворення та популяризацію гуцульських весільних традицій Прикарпатського регіону. Його творчість відзначається глибоким розумінням автентичних традицій і майстерним поєднанням їх із сучасними сценічними формами. У доробку В. Шкоріненка є кілька унікальних композицій, заснованих на обрядовості гуцульського весілля, які заслуговують на особливу увагу.

«Гуцульський танок наречених» дана композиція відображає особливий обрядовий момент гуцульського весілля — танок нареченої з подругами. Хореограф вдало відтворив образ молодої, підкреслюючи його ніжність і елегантність через плавні й витончені рухи. Використання автентичних весільних костюмів, прикрашених вишивкою, доповнює образ нареченої й створює атмосферу урочистості. Постановка супроводжується традиційною музикою на сопілці та цимбалах, що додає композиції національного колориту [10, с. 91].

«Весільний хоровод» цей танець є інтерпретацією одного з ключових моментів гуцульського весілля — хороводу, який символізує єдність родини та громади. Шкоріненко вдало інтегрував автентичні хороводні рухи з більш складними сценічними елементами, зберігаючи при цьому обрядовий характер композиції. У центрі танцю — образи молодят, які ведуть хоровод, передаючи радість і святкову атмосферу весільного дійства.

Ще однією яскравою композицією є «Танець старостів», який відображає обряд сватання. Танцюристи виконують рухи, що символізують домовленості між родинами, дарування подарунків та укладення союзу. Особливістю постановки є використання гумористичних сцен, що притаманні гуцульським обрядам, і акцент на акторській майстерності виконавців. Композиція супроводжується традиційними весільними приповідками, що підсилює її обрядовий зміст і надає їй театралізованого характеру.

В. Шкоріненко у своїй роботі приділяв особливу увагу збереженню автентичності танцювальних рухів і традиційної музики. Він використовував історичні й етнографічні матеріали для створення композицій, які точно передавали атмосферу гуцульського весілля. Одночасно хореограф вдосконалював сценічні форми, інтегруючи в постановки складні хореографічні комбінації, що робило їх видовищними й емоційно насиченими.

Танцювальні роботи В. Шкоріненка стали важливим внеском у розвиток народно-сценічного танцю. Його композиції на основі гуцульського весілля не лише зберігають автентичні традиції Прикарпаття, але й адаптують їх до сучасного мистецтва, популяризуючи українську культуру серед широкої аудиторії. Завдяки його постановкам зберігається зв'язок між поколіннями, а багатство гуцульської культури залишається актуальним у динамічному культурному середовищі.

Отже, танцювальні композиції в доробку балетмейстерів, створені на основі гуцульського весілля, є унікальним засобом збереження й популяризації культурної спадщини Прикарпатського регіону. Ці постановки вдало поєднують автентичні елементи обрядовості, такі як традиційні танці, музика, костюми й обрядові атрибути, з сучасними сценічними формами.

Таким чином, у ході другого розділу, було проаналізовано Гуцульське весілля, як частина культурної спадщини Прикарпатського регіону, відіграє важливу роль у творчості балетмейстерів українського народно-сценічного

танцю. Традиції гуцульської весільної обрядовості, багаті символікою, музичними та хореографічними елементами, надихають митців на створення яскравих і самобутніх танцювальних композицій.

Балетмейстери Прикарпаття, зокрема О. Голдрич, та І. Курилюк, та інших регіонів України – А. Кривохижа, В. Шкоріненко – зуміли гармонійно поєднати автентичні елементи весільного обряду з сучасними сценічними формами. У їхніх роботах, таких як «Гуцульський весільний» та «Весільний хоровод», відображено різні етапи весільного дійства: від сватання й танців молодят до фінального весільного святкування. Постановки вирізняються глибоким знанням місцевих традицій, використанням характерних для гуцулів музичних інструментів, костюмів і рухів, що надає композиціям автентичності.

Роботи балетмейстерів не лише зберігають культурну спадщину, але й популяризують її, адаптуючи до сучасного мистецтва. Вони виконують важливу функцію у вихованні молоді, демонструючи багатство національних традицій та підвищуючи їхню актуальність у сучасному суспільстві. Гуцульські весільні мотиви у танцювальних композиціях сприяють збереженню етнічної ідентичності та слугують невичерпним джерелом натхнення для розвитку українського народного танцю.

Балетмейстери Прикарпатського регіону та загалом, зробили значний внесок у збереження та переосмислення гуцульської весільної обрядовості, інтегруючи її у сучасне народно-сценічне мистецтво та передаючи унікальну культурну спадщину наступним поколінням.

РОЗДІЛ I. КОМПОЗИЦІЙНИЙ ПЛАН ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ «ГУЦУЛЬСЬКЕ ВЕСІЛЛЯ»

1.1 Основні характеристики хореографічного твору

Тема композиції – зображення обрядових дій гуцульського весілля

Ідея композиції - заклик до майбутніх поколінь зберегти українські автентичні традиції та обряди, підкреслити важливість формування родинних стосунків.

Вид хореографії: народно-сценічна.

Жанр: побутовий.

Форма твору: хореографічна композиція.

Час дії: кінець XX століття, літо, ранок.

Місце дії: Україна, Івано-Франківська область, село Космач, хата нареченої.

1.2 Дійові особи та їхня стисла характеристика

Наречена, молода красива, чорноброва, омріяна дівчина, яка чекає головної події свого життя. Її наповнюють емоції та невелике приємне хвилювання перед вступом у новий соціальний статус.

Наречений, молодий та енергійний парубок, який чекає на створення нової сім'ї. Він веселий, життєрадісний, але водночас стриманий. В нього також присутні різноманітні хвилюючі думки перед весіллям

Батьки наречених, люди поважні та мудрі, готують своїх дітей до важливої події, підказують та допомагають в приготуванні до весілля.

Подруги нареченої та друзі нареченого, веселі та жваві, підтримують наречених, які дуже хвилюються перед такою подією, створюють невимушену атмосферу свята.

1.3 Лібрето

Відбувається підготовка до весілля в хаті нареченої, де панує атмосфера радості та хвилювання. Подружки нареченої приходять до неї в хату, щоб допомогти у підготовці до цього важливого дня. Вони починають з того, що заплітають нареченій косу, вплітаючи в неї різнобарвні стрічки з квітами, які символізують молодість і красу.

Водночас мати нареченої прикрашає деревце до весільного обряду, використовуючи різнокольорові квіти, стрічки, калину та колоски пшениці, що символізують достаток і благополуччя. Всі дівчата активно допомагають у прибиранні хати та приготуванні їжі, наповнюючи простір ароматами традиційних українських страв.

Після того, як всі приготування завершено, до хати приходить молодий зі своїми батьками. Вони приносять з собою каравай, ікони та квіти. Батьки нареченої та нареченого дарують весільне деревце молодим, яке символізує щасливе майбутнє та добробут новоствореної родини. Цей обряд підкреслює важливість підтримки родини на новому етапі життя.

Після цього всі гості, батьки, наречена та наречений прямують до церкви, де відбувається обряд вінчання. Під час цього важливого ритуалу їм обв'язують руки рушниками, символізуючи єдність та вірність у шлюбі. Після вінчання всі разом повертаються до хати нареченої, де святкування продовжується. Атмосфера наповнена музикою, танцями та веселощами, що створює незабутнє свято для всіх учасників.

1.4 Розгорнутий зміст хореографічної композиції

Дівчата приходять до нареченої рано вранці, коли Карпати прокидаються під легким покривалом туману. Світанкова роса, немов дорогоцінні перлини, блищить на траві, а повітря наповнене ароматом свіжості. Подруги з ніжністю беруться за заплітання коси майбутньої нареченої, дбайливо вплітаючи в неї різнобарвні стрічки та квіти, що символізують не лише красу, а й надію. У цьому ритуалі чути їх сміх і щирі розмови, які лунають, немов мелодії весняного ранку.

У той же час мати нареченої, схилившись над деревцем, вбраним у барвисті квіти та стрічки, з ніжністю прикрашає його, немов вкриває майбутнє своєї доньки щастям і добробутом. Вона є справжньою берегинею родинного вогнища, наділяючи кожную деталь особливим значенням.

Коли молодий з батьками входить до хати, святкова атмосфера стає ще більш піднесеною. Вони приносять з собою смачний, пухнастий коровай, вилиті золотою рамочкою ікони. У їхніх очах читається радість, а в серцях — надія на новий початок. Батьки нареченої та нареченого обмінюються привітаннями та усмішками, а потім дарують молодим весільне деревце. Це не просто рослина, а символ щастя, що зростатиме разом із їхньою любов'ю.

Після цього зворушливого обряду всі прямують до церкви. Кожен крок веде їх до священного місця, де відбудеться обряд вінчання. У тиші церкви, під звук церковних дзвонів, їх обв'язують рушниками, що символізує вічну єдність. Цей момент — як спалах божественної благодаті, який наповнює серця молодят невимовною радістю.

Після святого обряду вони повертаються до хати нареченої, де свято триває. Пісні, танці та веселощі заповнюють простір, а серця всіх присутніх переповнені щастям і надією на світле майбутнє молодих. Це свято — не лише злиття двох душ, а й вшанування традицій, що передаються з покоління в покоління, нагадуючи про те, що справжня любов здатна подолати будь-які перешкоди.

1.5 Драматургія хореографічної композиції

Експозиція: відбувається знайомство з дійовими особами, коли наречена разом зі своїми подругами та мамою з'являються на сцені. З правої верхньої куліси з'являється наречена, її подруги та мати. Вони йдуть по колу простим гуцульським кроком, пританцьовуючи.

Зав'язка: подруги нареченої починають святкові приготування: вплітають у волосся нареченої різнобарвні стрічки і квіти, водять навколо неї хоровод, сміються та обговорюють деталі свята.

У цей же час мати обережно прикрашає деревце, вплітаючи в гілки яскраві квіти та кольорові стрічки, які символізують благополуччя і щастя.

Розвиток дії: до хати входить наречений, супроводжуваний батьками та вірними друзями. Батьки нареченої й нареченого обмінюються щирими словами привітання, після чого, в знак благословення та підтримки, дарують молодим весільне деревце, хліб та сіль, що уособлюють достаток і гармонію в майбутньому подружньому житті.

Головні герої події, батьки та друзі переміщуються до церкви, де витає дух святості і традицій.

Кульмінація: тут відбувається традиційний обряд вінчання, який символізує злиття двох сердець. Священик обв'язує їхні руки рушником, який стає символом вічної єдності та підтримки, обіцяючи любов і вірність на всі роки.

Розв'язка: під звуки веселої музики та святкового шуму всі учасники переміщуються до хати нареченої. Усі веселяться, танцюють, радіють за молодих.

1.6 Музичний аналіз.

Загальне звучання – 6 хвилин 22 секунди.

Музичний розмір 4/4.

Такти і тривалість кожної частини

Композиція починається зі вступу, у якому поєднується мелодійне звучання інструментів та урочистий характер. Характер музики спокійний, помірний, супроводжується мажорним ладом. Темпоритм розпочинається з повільного й поступово пришвидшується.

Зав'язка починається з діалогу тромбона, сопілки та скрипки. Несе в собі спокійний та імпровізаційний характер. Задає яскравий колорит збору нареченої на важливе свято. Потім один за одним долучаються інші народні інструменти: скрипка, цимбали та барабани. Сама мелодія переходить від одного до іншого інструмента, та повторюється в імпровізаційній манері. У процесі звучання перша музикальна тема змінюється другою.

Розвиток дії розпочинається з трьох гучних акцентованих акордів тулумбасу. Друга музична тема повторюється в більш гучному звучанні і потім змінюється наступною темою. Темп жвавий, характер динамічний та енергійний. Яскраво та детально головна музична роль відведена контрабасам, цимбалам та трубі. Музика звучить у помірному темпоритмі та активно наростає в процесі награвання. Вона супроводжується легкою грою сопілки, скрипки та барабанів. Характер легкий, танцювальний та святковий.

Кульмінація розпочинається з акцентованої гри труби, яка супроводжується сопілкою, темп помірний. Далі йдуть гучні та акцентовані акорди. Яскраво та детально головна музична роль відведена контрабасам, цимбалам та трубі. У кульмінації помірний темпоритм, який продовжує спокійне звучання, але в іншій музичній темі. Вона супроводжується легкою грою сопілки, скрипки та труби. Характер піднесений та легкий.

Розв'язка бере свій початок з чотирьох акцентованих акордів. Яскраво та детально приймають участь велика кількість інструментів, змінюючи музичні теми: скрипки, барабани, труба, сопілка, цимбали. Музика дуже насичена різноманітними музичними прикрасами. У ній є швидкий темпоритм та продовжує нарощуватись веселе, піднесене звучання. Характер музики жвавий, веселий, енергійний, святковий.

1.7 Костюми (зображення та опис).

Костюм нареченої.

Гуцульський дівочий народний костюм складається з кількох основних елементів:

1. Сорочка - біла, виготовлена з льону, з розкішною вишивкою на комірі та манжетах. Вишивка має рослинні мотиви.
2. Юпка (спідниця) - складається з кількох шарів і виготовлена з вовни, кольоровою, декорованою візерунками.
3. Кептар - безрукавка, виготовлена з овечого хутра, з різноманітною оздобою: вишивка, кольоровий сап'ян,
4. Попружка (крайка) – жіночий пояс, має геометричні мотиви та інші елементи, що відображає культурну спадщину гуцулів.
5. Взуття (постоли) – м'яке взуття з цілого шматка шкіри без пришивної підошви.
6. Вінок – традиційний український головний убір.

Гуцульський дівочий костюм не лише красивий, але й несе в собі значення, відображаючи ідентичність та культуру гуцулів. Кожен елемент костюма має свою символіку і передає традиції та обряди цього народу.

Костюм нареченого.

Костюм молодого гуцула є яскравим втіленням традиційної гуцульської культури та майстерності. Основні елементи цього костюма включають:

1. Сорочка: біла, виготовлена з льону, прикрашена вишивкою на комірі та манжетах. Вишивка має рослинний орнаменти.
2. Кептар - безрукавка, виготовлена з овечого хутра, з різноманітною оздобою: вишивка, кольоровий сап'ян
3. Штани: вільні за кроєм, вироблені з битого сукна.

4. Пояс (черес): Яскравий вишитий пояс або шкіряний ремінь, який підкреслює талію та доповнює образ.

Костюм молодого гуцула не лише красивий, але й символізує зв'язок із традиціями, природою і культурою регіону.

1.8 Реквізит (зображення та опис).

Український рушник — це важливий елемент народної культури, символ єдності, любові та традицій. Він виготовлений з бавовни та має характерні ознаки:

1. Розміри: Рушники має довжину 2 метри та ширину 50 см.
2. Вишивка: Використовується геометричні та рослинні мотиви, які символізують життя, родючість та добробут.
3. Кольори: червоний. Червоний зазвичай символізує любов і життя.
4. Функціональність: використовується у релігійному обряді (для вінчання).
5. Техніка виготовлення: Рушник виготовлений ручним способом, що надає йому унікальності.

Український рушник — це не просто шматок тканини, а справжній витвір мистецтва, що несе в собі багатий культурний спадок і традиції українського народу.

Весільне деревце — це традиційний елемент українського весільного обряду, який символізує добробут, щастя і родинну злагоду молодят. Ось основні характеристики цього символічного атрибута:

1. Матеріали: Весільне деревце виготовлене з молодого дерева, прикрашеного різними елементами, такими як стрічки, квіти, ягоди та інші декорації.
2. Прикраси: Деревце обв'язане кольоровими стрічками, які символізують любов, вірність та щастя. Також воно прикрашене живими та квітами, що додає йому яскравості та урочистості.
3. Символіка: Весільне деревце уособлює нове життя, яке молодята починають разом, а також родинне дерево, що буде рости і плодоносити, якщо молода пара зберігатиме любов і злагоду.
4. Обряди: Під час весільної церемонії батьки нареченого та нареченої дарують молодим це деревце, що є знаком благословення і підтримки від родин. Також весільне деревце виступає в якості частини декору під час святкування.

Весільне деревце — це не лише естетичний елемент, а й важлива частина українських весільних традицій, що втілює в собі найкращі побажання для молодят.

Коровай — це традиційний український весільний хліб, що символізує багатство, добробут і процвітання молодої сім'ї. Ось його основні характеристики:

1. **Форма та вигляд:** Коровай має круглу форму, що символізує безкінечність і цілісність. Він прикрашений візерунками з тіста, які мають символічне значення, наприклад, колосся пшениці (символ родючості) або лози (символ життя).

2. **Символіка:** Коровай не лише смачний, а й глибоко символічний. Він уособлює гостинність, достаток і благополуччя в новій родині. В урочистий момент весільної церемонії коровай дарують молодятам як знак благословення від батьків.

Коровай — це не просто хліб, а важливий елемент українських традицій, що втілює в собі найкращі побажання для молодої сім'ї.

1.9 Світлова партитура

00:00-03:02 – світло яскраве, жовте, з додаванням трошки зеленого кольору.

03:02-03:33 - світло стає максимально приглушеним і тільки один яскравий софіт підсвітлює середину сцени, де стоять наречені, а за ними всі гості.

03:34-04:11 – світло поступово повертає жовто-зелені відтінки, як було на початку.

04:12-06:22 – світло зберігає свої яскраві, насичені жовто-зелені відтінки з додаванням білого світла.

РОЗДІЛ II. ПОСТАНОВЧИЙ ПЛАН ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ

Умовні позначення

 - наречена;

 - наречений;

 - подружки нареченої;

 - друзі нареченого;

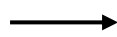
 - батьки нареченого;

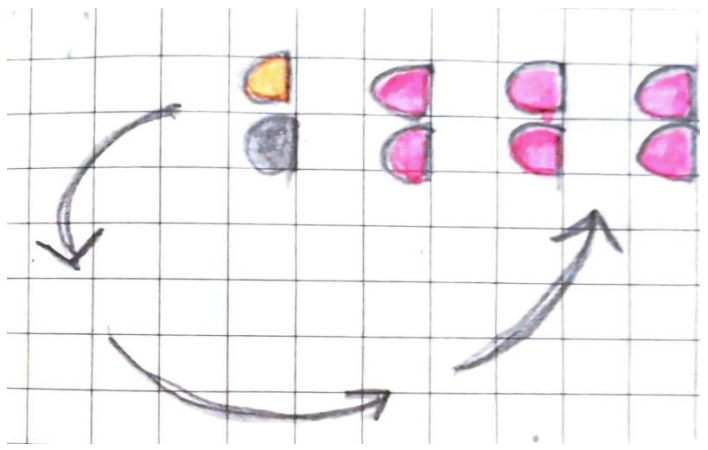

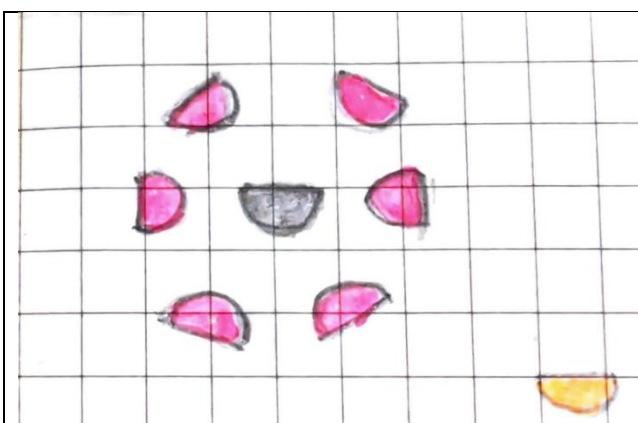
 - батьки нареченої;

 - священик

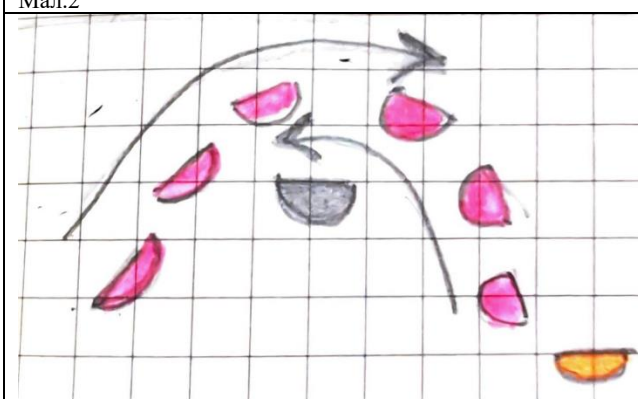
 - напрямлення та переміщення танцівників

3.1.Графічне зображення танцю	3.2.Опис хореолексики
Муз. розмір 4/4	
	1- 4 т. музичний вступ. 5-12 т. з III правої верхньої куліси, виходять наречена, її мати та подружки. Виконують простий гуцульський крок, два біги та підскок, руки на кептарику. Мати в цей момент відходить у бік правої третьої куліси.

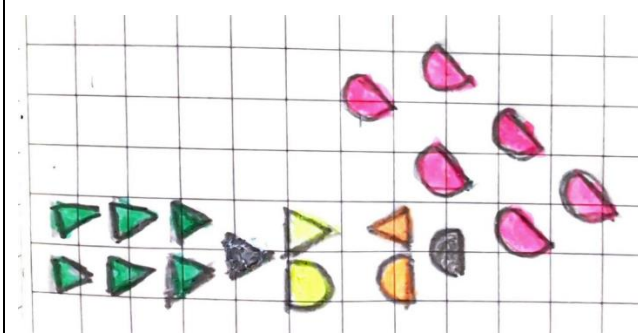
Мал.2

13-16 т. Дівчата виконують комбінацію у колі, прикрашаючи косу нареченої маленькими квітами. Мати в цей час прикрашає весільне деревце.

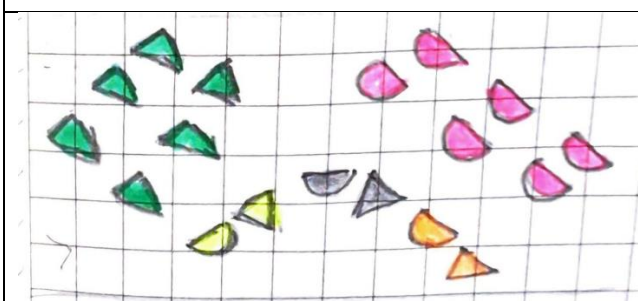
Мал.3

17-20 т. Права сторона дівчат по лінії півкола міняється з лівою стороною. Наречена милується красою своєї коси та виконує комбінацію на місці.

Мал.4

21-24 т. Дівчата стають у дві діагоналі з права. З третьої лівої куліси виходять батьки нареченого, наречений та його друзі. Батьки несуть у руках каравай з сіллю. Мати та наречена підходять до них, зустрічаючи.

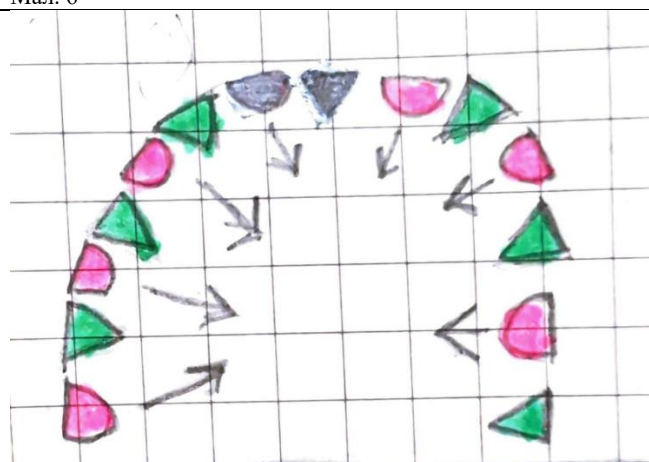
Мал.5

25-28 т. Хлопці стають у дві діагоналі з лівої сторони. Батьки вітаються та дарують нареченим каравай та весільне деревце.

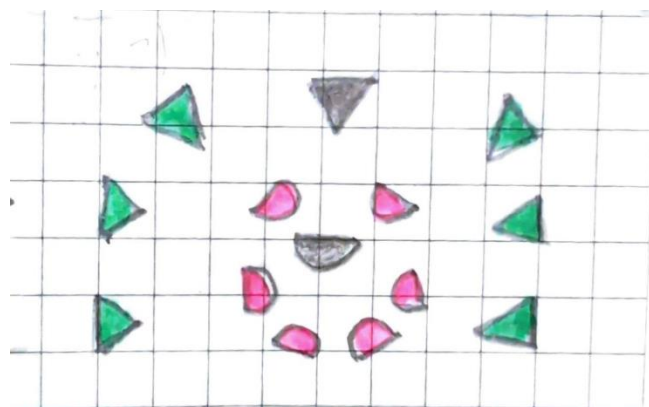
Мал. 6

29-36 т. Дівчата та хлопці парами високою розходяться «фантанчиком» на півколо. Батьки стають на авансцені та театральньо відіграють спілкування між собою.

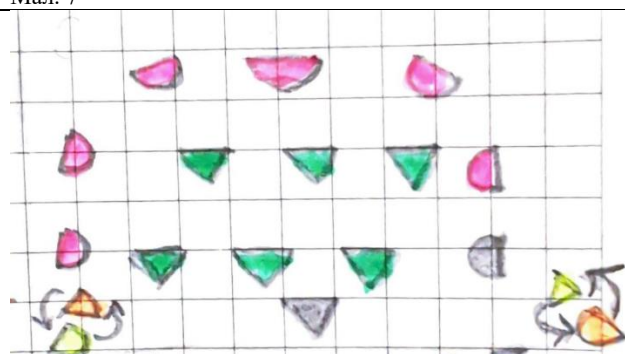
Мал. 7

37-44 т. Дівчата разом з нареченою сходяться у коло та виконують комбінацію навколо солістки (на 44 т. вибігають у півколо). Хлопці та наречений дивляться як танцюють їх дівчата.

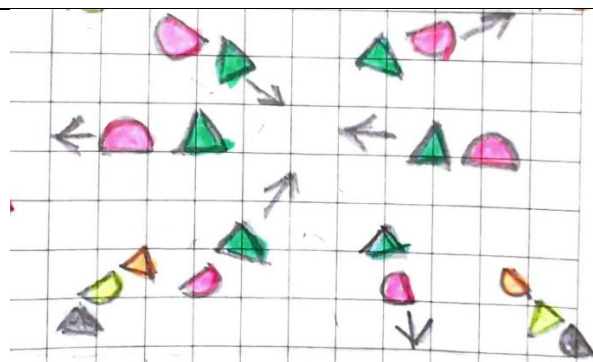

Мал. 7

45-52 т. Хлопці виконують комбінацію у двох лініях. Дівчата стоять по лінії пів кола та театральньо відіграють емоції радості та захоплення. Батьки виконують комбінацію на місці(51-52т. дівчата підходять до хлопців)

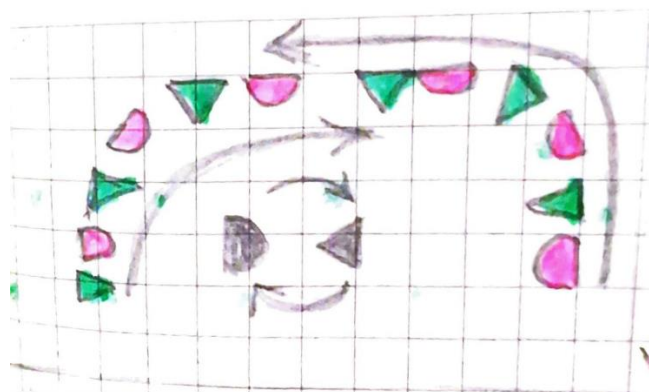

Мал.8

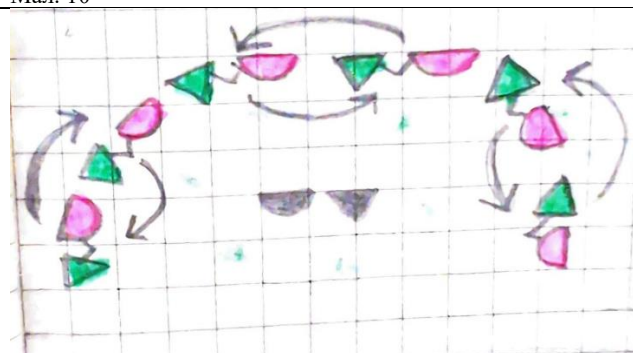
Мал. 9

53-60 т. Виконуючи переміщення по колу пари хлопців та дівчат міняються «гребінцем». Наречений у другій точці, а наречена у восьмій точці сцени виконують комбінації на місці разом з батьками.

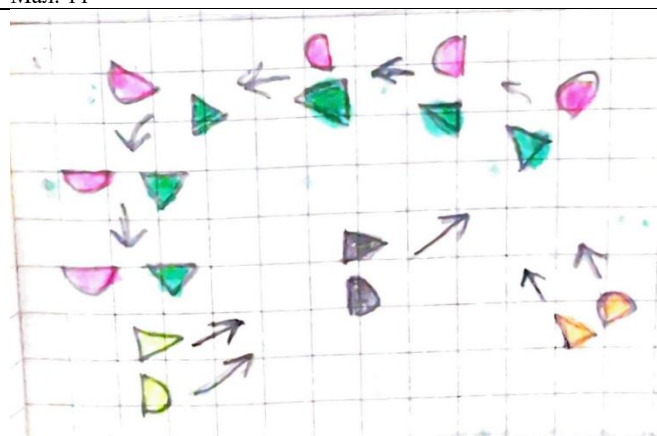
Мал. 10

61-68 т. По лінії пів кола ліва сторона міняється з правою, хлопці та дівчата тримаються за руки, виконуючи високу та мілкий біг. Наречена та наречений виконують комбінацію у парі у центрі сцени.

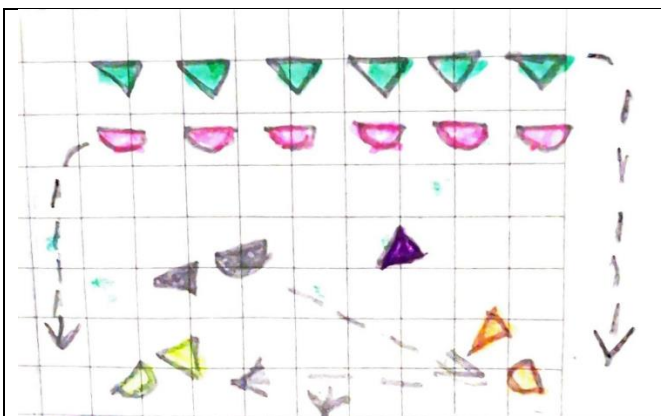
Мал. 11

69-76 т. Танцівники та солісти виконують комбінацію на місці в парах. Пари, виконуючи тропіток, роблять до-за-до.

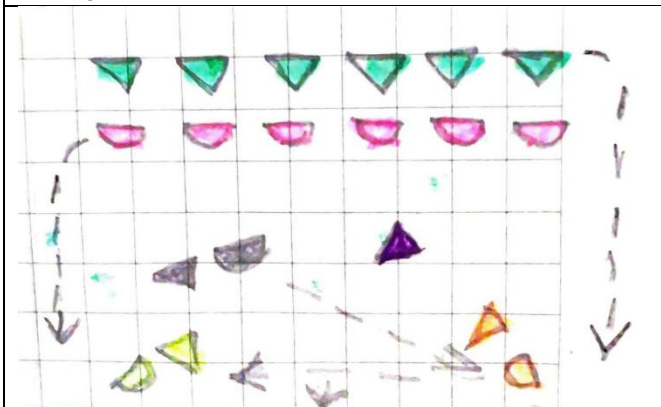
Мал. 12

77-84 т. Друзі, батьки наречених слідуєть по колу за нареченим на обряд вінчання.

Мал. 13

85-92 т. З правої другої куліси простим гуцульським кроком на центр сцени виходить священик, до нього підходять батьки і наречені. Вони стають у невелике півколо. Друзі у свою чергу стають у дві лінії на задньому плані сцени.

Мал. 14

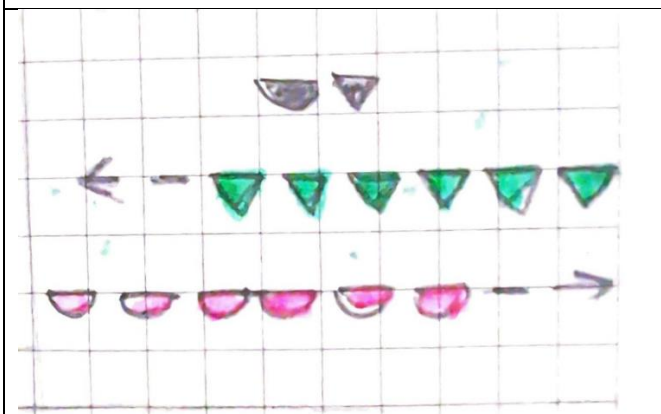
93-94 т. Поклон молодих священику. Хлопці та дівчата кладуть руки один одному на плечі.

95-102 т. Священик благословляє молодих та обв'язує їм руки рушником.

103-110 т. Молоді підходять до батьків, роблять їм уклін та отримують від них благословення.

111-118 т. Молоді вклоняються глядачам та відходять у лівий бік сцени до 2 куліси.

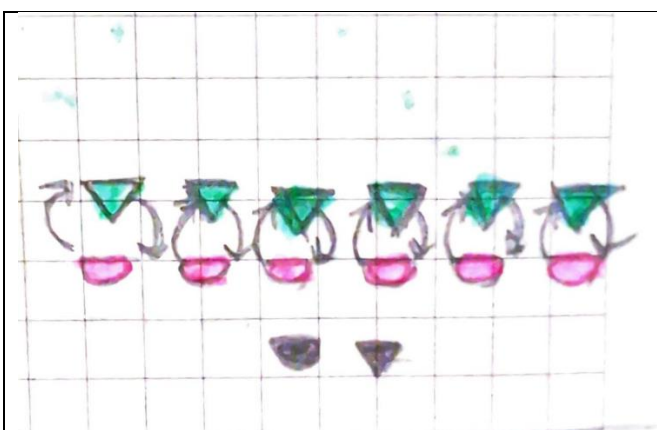
95-110 т. Хлопці та дівчата боковим гуцульським кроком розходяться на дві сторони у колонки, а потім заходять за куліси.

Мал. 15

Лунають 4 акцентованих акорди.

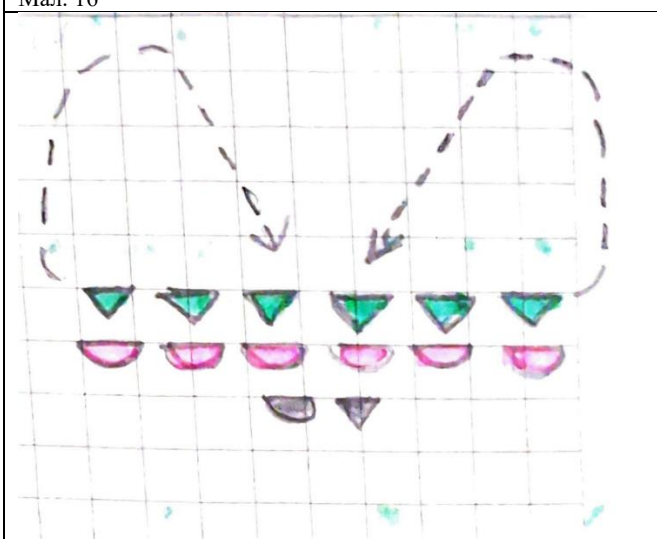
119- 122 т. З двох сторін вибігають дівчата та хлопці простим «зальотним» кроком, руки на кептарику. Батьки та священик уходять за куліси.

Мал. 16

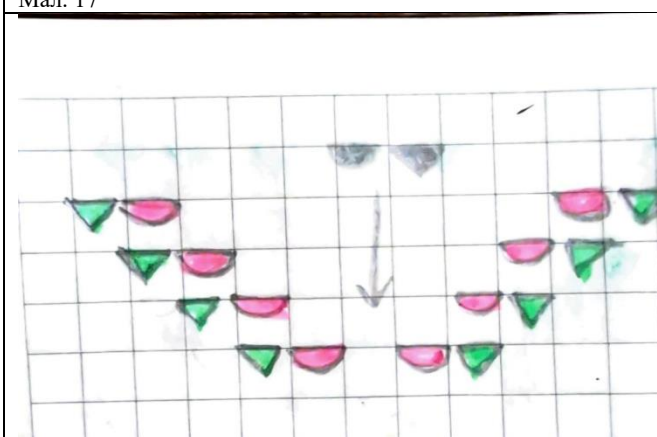
123-126 т. Хлопці та дівчата виконують комбінацію на місті у двох лініях, пропускають вперед наречених.

127-134 т. Виконують зміну у парах та комбінацію.

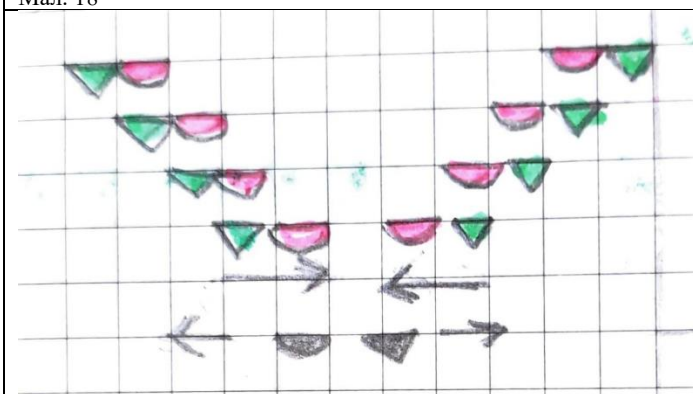
Мал. 17

135-142 т. Дівчата та хлопці кладуть руки один одному на плечі та виконують боковий «крок-підскок», рухаючись вздовж куліс та виходять у «клин». Солісти доєднуються до цих ліній і продовжують рух з ними.

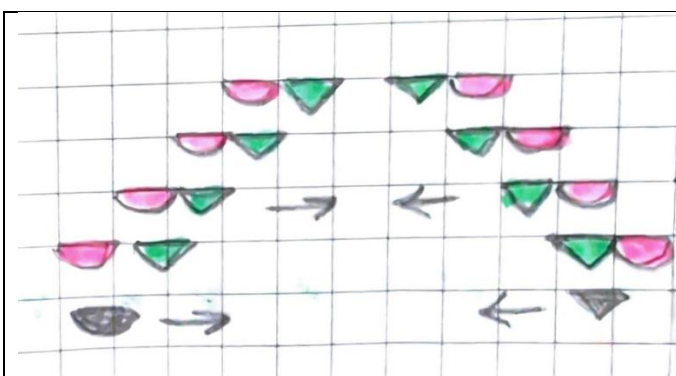

Мал. 18

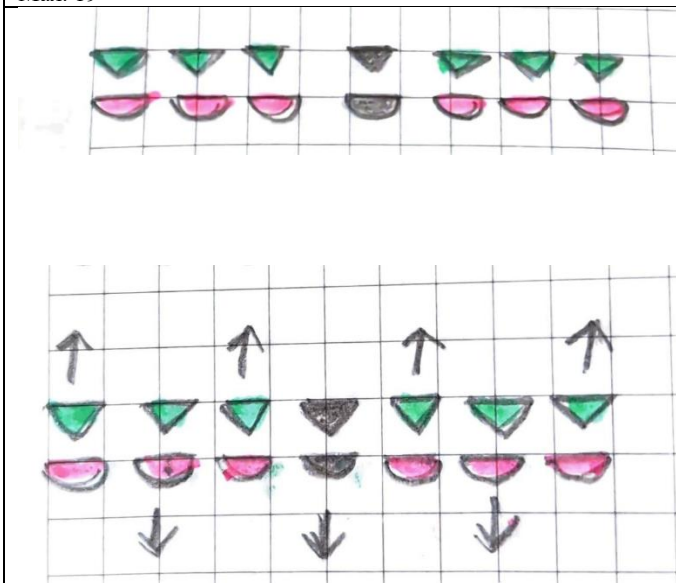
143-150 т. Всі виконують комбінацію на місті у малюнку «клин». Солісти в свою чергу виходять вперед і виконують комбінацію попереду «клина».

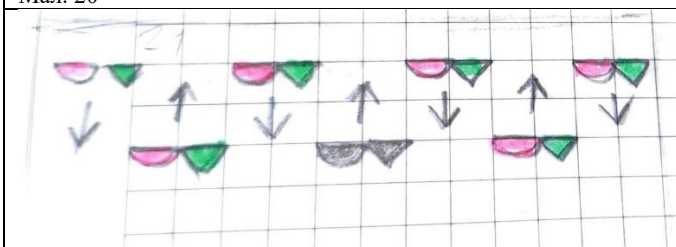
151-158 т. Виконуючи боковий «крок-підскок» та тримаючись у парах, дівчата та хлопці роблять переміщення у клину, змінюючи сторони. Солісти так само розходяться на різні сторони, а потім всі повертаються у вихідний малюнок.

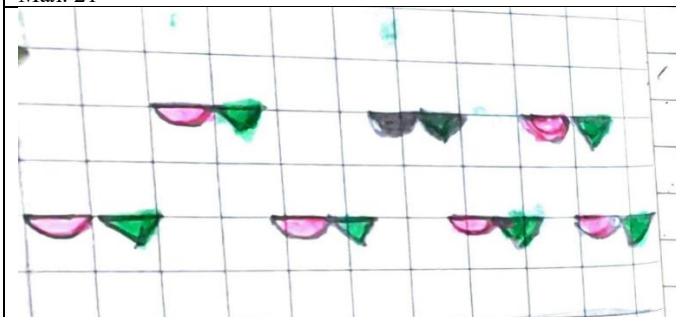
Мал. 19

Мал. 20

Мал. 21

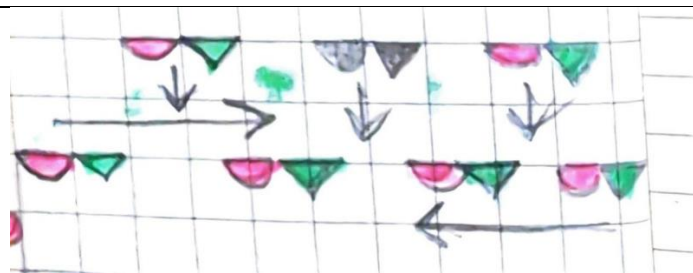
Мал. 22

159-162 т. Всі виконавці вибудовують одну лінію «тропітком» (дівчата попереду, хлопці позаду).

163-166 т. Розходяться у дві лінії «тропітком».

167-174 т. Наречений та наречена разом зі своїми друзями танцюють комбінацію на місці (на останні два такти задня лінія виходить вперед, а передня – назад).

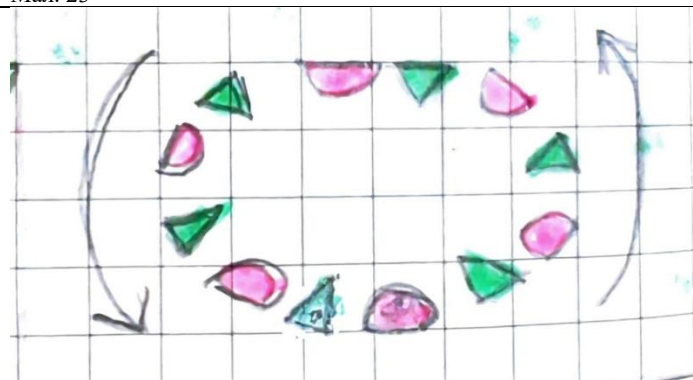
175-182 т. Помінявшись лініями виконавці танцюють комбінацію на місці.

Мал. 23

183-186 т. Перша лінія міняється між собою половинками сцени (дві пари правої сторони проходять попереду, а дві пари лівої сторони – позаду). Друга лінія виконує на місці два підскок, чотири біги.

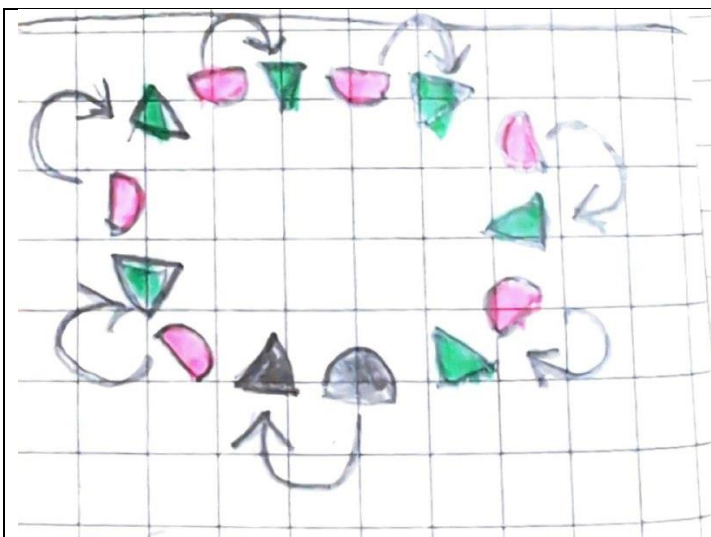
187-190 т. Перша лінія таким самим кроком міняється з другою лінією місцями, руки у третій позиції (на останні два такти сходяться у коло).

Мал. 24

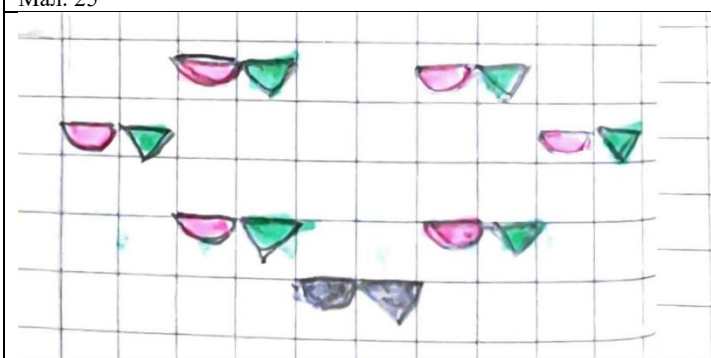
191-194 т. Виконавці сходяться в спільне коло, кладуть руки один одному на плечі і роблять «упадання» по колу проти годинникової стрілки.

195-198 т. Продовжуючи рухатись по колу проти годинникової стрілки дівчата та хлопці роблять підтримку: хлопці беруть дівчат за талію, а ті, в свою чергу, кладуть руки хлопцям на плечі і згинають ноги в колінах, утворюючи кут 45° (на останній такт хлопці опускають дівчат і роблять 4 акцентованих притопи).

Мал. 25

199-206 т. Всі пари, виходячи із основного кола, роблять коло навколо себе і переміщуються у фінальний малюнок.

Мал. 26

207-214 т. Пари виконують фінальну комбінацію.

ВИСНОВКИ

Таким чином, у ході кваліфікаційного дослідження було визначено що гуцульське весілля Прикарпатського регіону є однією з найяскравіших сторінок української народної культури. Це унікальне обрядове дійство з багатою символікою, глибоким змістом і яскравою театралізацією стало джерелом натхнення для багатьох балетмейстерів, які інтегрували його елементи в народно-сценічний танець.

Гуцульське весілля складається з численних етапів, кожен із яких супроводжується специфічними ритуалами, піснями та танцями. Серед ключових етапів можна виокремити сватання, церемонію благословення, весільний кортеж, обрядові ігри та весільний бенкет. Кожен із цих етапів має свою танцювальну мову, яка передає радість, емоції та соціальну символіку весільного обряду. Танці, такі як аркан, гуцулка, козачок та хороводи, відіграють важливу роль не тільки як художній компонент, але й як форма передачі культурної спадщини.

Складні ритмічні малюнки, багатство пластики й емоційність рухів роблять гуцульські весільні танці унікальними. Їхня динамічність і експресія підсилюються музичним супроводом, що включає використання традиційних інструментів, таких як цимбали, трембіта, сопілка та бубен. Ця музика не лише підкреслює ритм і настрій танцю, але й створює емоційний контекст, у якому розгортається весільне дійство.

Балетмейстери Прикарпаття зробили значний внесок у розвиток прикарпатської народно-сценічної хореографії, зокрема такі видатні особистості, як О. Голдрич, Я. Чупечрук та В. Петрик. Їхня праця та творчий підхід не лише зберегли традиційні народні танці, але й адаптували їх для сцени, створюючи нові хореографічні композиції, які відображають культурне багатство регіону.

О. Голдрич відомий своїм глибоким розумінням народних танців та умінням передати їхню енергію та красу на сцені. Його роботи часто

вирізняються увагою до деталей, збереженням автентичних рухів та костюмів, що надає виставам особливої атмосфери.

Я. Чупечрук зробив значний внесок у популяризацію прикарпатських танців, працюючи над їхньою технічною досконалістю та естетичною виразністю. Він створив багато нових постановок, які стали важливими культурними подіями і здобули визнання не лише в Україні, але й за її межами.

В. Петрик також відіграв важливу роль у розвитку народно-сценічної хореографії Прикарпаття, поєднуючи традиційні мотиви з новаторськими ідеями. Його роботи вирізняються яскравістю, динамізмом та інноваційним підходом до хореографії, що дозволяє зберігати живу традицію та водночас робити її актуальною для сучасної публіки.

Завдяки таким талановитим балетмейстерам, прикарпатська народно-сценічна хореографія продовжує розвиватися та залишатися важливою частиною культурної спадщини України.

Не тільки балетмейстери Прикарпатського регіону вдало інтегрували елементи гуцульської весільної обрядовості в народно-сценічне мистецтво. Видатні хореографи, такі як А. Кривохижа, В. Шкоріненко та інші, створили численні танцювальні постановки, що відображають основні етапи й символи гуцульського весілля.

Наприклад, у постановці «Гуцульський весільний» А. Кривохижі хореограф відтворив усі ключові сцени весілля, включаючи сватання, танці молодят і весільний кортеж. Особливістю постановки стало використання трюкових елементів, що підсилюють динаміку танцю, а також автентичних костюмів і музичного супроводу, які передають дух гуцульського регіону

Робота В. Шкоріненка, зокрема його «Весільний хоровод» і «Танець старостів», продемонструвала здатність інтегрувати автентичну обрядовість із сучасними сценічними засобами. Танці відображають моменти сватання, благословення молодят і святкових застіль, передаючи багатогранність обряду через пластику рухів і драматичну виразність.

Театралізація є однією з ключових характеристик гуцульських весільних танців у народно-сценічному мистецтві. У таких постановках балетмейстери приділяють особливу увагу акторській майстерності виконавців, щоб передати емоції, що супроводжують весільний обряд. Наприклад, сцени благословення молодят або піднесення хліба-солі насичені символікою й виразністю, що додає танцям глибини й драматизму. Рухи танцюристів не тільки передають динаміку обряду, але й відображають природні явища, соціальні ролі учасників та взаємодію між ними. Це дозволяє зробити постановки не лише видовищними, але й наповненими культурним змістом, зрозумілим як для сучасної аудиторії, так і для етнографів.

Танцювальні композиції, засновані на гуцульському весіллі, мають велике значення для збереження й популяризації народної культури. Вони сприяють відтворенню історичної пам'яті, формуванню національної ідентичності й вихованню молоді в дусі поваги до культурної спадщини.

Гуцульське весілля у контексті народного танцювального мистецтва є важливим джерелом натхнення для сучасних хореографів і виконавців. Завдяки своїй багатій обрядовій основі та яскравим сценічним можливостям, воно залишається невичерпним джерелом художньої інтерпретації, яка збагачує українське мистецтво та робить його доступним і зрозумілим для широкого загалу.

Таким чином, гуцульське весілля є не лише традицією, а й важливим культурним феноменом, який гармонійно інтегрується в народно-сценічне мистецтво, сприяючи збереженню, відродженню та популяризації української народної культури.

Авторський творчий проєкт – хореографічна композиція «Гуцульське весілля» також являє собою сценічне втілення гуцульського весільного обряду виразними засобами українського народно-сценічного танцю Прикарпатського регіону. Композиція складається з кількох частин, які послідовно передають етапи весільного обряду. Вступ розпочинається зі

спокійних і плавних рухів, що символізують святкову підготовку та очікування. На сцені з'являються молодята, їхні батьки, гості, що створює атмосферу єдності громади та святковості. Основна частина відображає ключові моменти весілля: зустріч сватів, благословення батьків, святкові гуляння та забави. Вона наповнена яскравими танцями, які відображають радість і енергію. Чоловічі партії вирізняються стрімкими підскоками, обертами, ударами каблуками, що підкреслюють силу й завзяття. Жіночі танці доповнюють композицію граційністю, плавністю рухів і витонченими обертами.

Кульмінаційна частина композиції досягається через синхронні ансамблеві побудови, які демонструють динамічність і складність хореографії. Використання традиційних гуцульських мотивів у русі й музичному супроводі додає глибини та автентичності постановці. Фінал завершується масовим хороводом, що символізує єдність громади, радість і продовження традицій. Енергійні рухи та яскравий музичний супровід створюють незабутнє враження.

Драматургія композиції побудована на поступовому нарощуванні емоційного напруження: від спокійного вступу через динамічну середню частину до тріумфального фіналу. Така структура дозволяє розкрити глибокий зміст весільного обряду як символу життя, єдності та продовження роду.

«Гуцульське весілля» підіймає тему відтворення гуцульського обряду через мову танцю, демонстрацію унікальних звичаїв і обрядів цього регіону, утілює ідею важливості збереження традицій, передачі глибоких культурних цінностей через мистецтво, а також прославлення краси й багатства української народної спадщини.

Хореографічна композиція базується на характерних для гуцульського танцю елементах: стрибках, обертах, динамічних кроках і ударах каблуками. Музика, виконана на традиційних інструментах, таких як трембіта, цимбали, скрипка, створює справжню автентичну атмосферу.

Яскраві гуцульські костюми, оздоблені багатою орнаментикою, є важливим елементом весільної обрядовості, який додає постановці естетичної виразності та підкреслює її символічну значущість. Костюми включають характерні вишиті сорочки, кептарі, пояси, прикраси з бісеру (гердани), а також вишукано орнаментовані головні убори, підкреслюючи автентичність, самобутність та сценічну виразність. Орнаментика костюмів часто має символічне значення, відображаючи традиційні уявлення про благополуччя, гармонію та зв'язок із природою.

Танцювальна композиція «Гуцульське весілля» є прикладом інтерпретації давнього обряду гуцульського весілля, знайомить із багатством гуцульських традицій, доповнює спектр сучасних хореографічних творів у сфері українського народно-сценічного танцю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бігус О. О. Народно-сценічна хореографія Прикарпатського регіону: монографія / О. О. Бігус ; М-во освіти і науки України, М-во культури України, Київський нац. ун-т культури і мистецтв. – Київ : Ліра-К, 2015. – 180 с.
2. Борисенко В. Весільні звичаї та обряди на Україні /В. Борисенко.-К. : Наукова думка, 1988. – 192 с.
3. Вантух М. М. / Курилюк І. В. // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол. : І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016.
4. Василенко К. Ю. Лексика українського народно-сценічного танцю : [Навч. посібник для ін-тів культури] / [Ред. В. Пасс, А. Вакуленко] — [3-е вид., перероб. і доп.] — К. : Мистецтво, 1996. — 493 с.
5. Верховинець В. Теорія українського народного танцю / В. М. Верховинець, вступ. ст. і заг. ред. Я. В. Верховинця. – 5-е вид. доп. – Київ: Музична Україна, 2008. 154 с.
6. Вовк Х. Студії з української етнографії та антропології /Хведір Вовк. К., 1995. 335 с.
7. Гарасимчук Р. Народні танці українців Карпат / Р. Гарасимчук; НАН України, Ін-т народознав. / Кирчів (авт. передм.), Павлюк (авт. передм.) Кирчів (наук. ред.). — Л., 2008. Кн. 1 : Гуцульські танці. — 607 с., іл. Кн. 2 : Бойківські і лемківські танці. — 320 с.
8. Голдрич О. Хореографія: Посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. / О. Голдрич – Львів : Край, 2003. 160 с.
9. Губ'як В. В. Фольклорні обереги духовності. Посібник / Ів-Фр. ін. менедж. та ек. / В. В. Губ'як – Івано-Франківськ, 2001. – 323 с.:іл.
10. Гуменюк А. І. Народне хореографічне мистецтво України / А. І. Гуменюк — К. : Вид-во АН УРСР, 1963. — 234, [1] с.: іл., ноти.

11. Демків Д. Ярослав Чуперчук: феномен гуцульської хореографії. / Д. Демків — Коломия : Вік, 2001. — 167с. : іл., ноти
12. Затварська Р. Маестро гуцульського танцю. / Р. Затварська — Івано-Франківськ : Місто НВ, 2002. — 160 с., іл.
13. Карнаухова Г. Історія весільної обрядовості Гуцульщини. URL: <https://karnauhova.at.ua/publ/1-1-0-17> (дата звернення: 01.12.2024).
14. Кривохижа А. Гармонія Народно-сценічна хореографія Прикарпаття: стан і перспективи розвитку танцю. / А. Кривохижа — Кіровоград : Антураж А, 2003. — 99 с.
15. Пастух В. В. Сценічна хореографічна культура Східної Галичини 20–30-х років XX століття: Автореф. дис... канд. мистецтвознавства: 17.00.01 / Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. — К., 1999. — 20 с.
16. Прикарпаття. Спадщина віків : пам'ятки природи, історії, культури, етнографії. / Івано-Франків. облрада [та ін.; авт. ідеї та голов. ред. М. Кугутяк; пер.: В. Ткачівський та ін.; фотографи: М. Мацюк та ін.] — Львів : Манускрипт-Львів, 2006. — 567 с.: іл.
17. Українські народні танці / П.П. Вірський (ред.) Андрій Іванович Гуменюк (упоряд., вступ. ст.та примітки). — К. : Наук. думка, 1969. — 615 с., : схеми, ноти.
18. Стасько Б. В. Митці народної хореографії Прикарпаття : [посіб. для студ. хореогр. від. мистецьких вищ. навч. закл.] / Богдан Стасько, Наталія Марусик; М-во освіти і науки України, Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника. — Івано-Франківськ : Видавн.-дизайнер. від. ЦІТ, 2009. — 163 с.: іл., ноти.
19. Стасько Б. В. Танці з Прикарпаття : навч. посіб. для студ. мистец. спец. вищ. навч. закл. / Богдан Стасько; М-во освіти і науки України. — 2-ге вид. — Івано-Франківськ : Плай, 2009. — 205, [1] с.: іл., ноти.
20. Стасько Б. Хореографічне мистецтво Івано-Франківщини. / Б Стасько — Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2004. — 312 с. + 8 с. кол. іл.

21. Сильові особливості танців Карпатського регіону: Метод. рек. / Держ. акад. керівних кадрів культури і мистецтв / Олександр Петрович Колосок (уклад.). — К. : ДАКККиМ, 2002. — 37 с. — Бібліогр.: С. 35–36.

22. Фольклорні скарби Прикарпаття : бібліогр. покажч.: [з фондів Івано-Франків. обл. універс. б-ки ім. І.Франка] / Упр. культури Івано-Франків. обл. держадмін., Обл. універс. наук. б-ка ім. І. Франка, Від. краєзнав. л-ри; [уклад. В. Дволітка; вступ. ст. Є. Баран] — Івано-Франківськ: [б. в.], 2010. — 62 с.

23. Швачко Т. О. Василенко Кім Юхимович // Енциклопедія сучасної України / ред. кол.: І. М. Дзюба [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2001-2024.

24. Шухевич В. О. Гуцульщина. / В. О. Шухевич – 2. вид. – Верховина : Гуцульщина, 1999. – Ч. 3. – 1999. – 272 с. : іл.

25. Хоткевич Г. Гуцули й Гуцульщина. JerseyCity: 3 Друкарні «Свободи». 1920. 32 с.